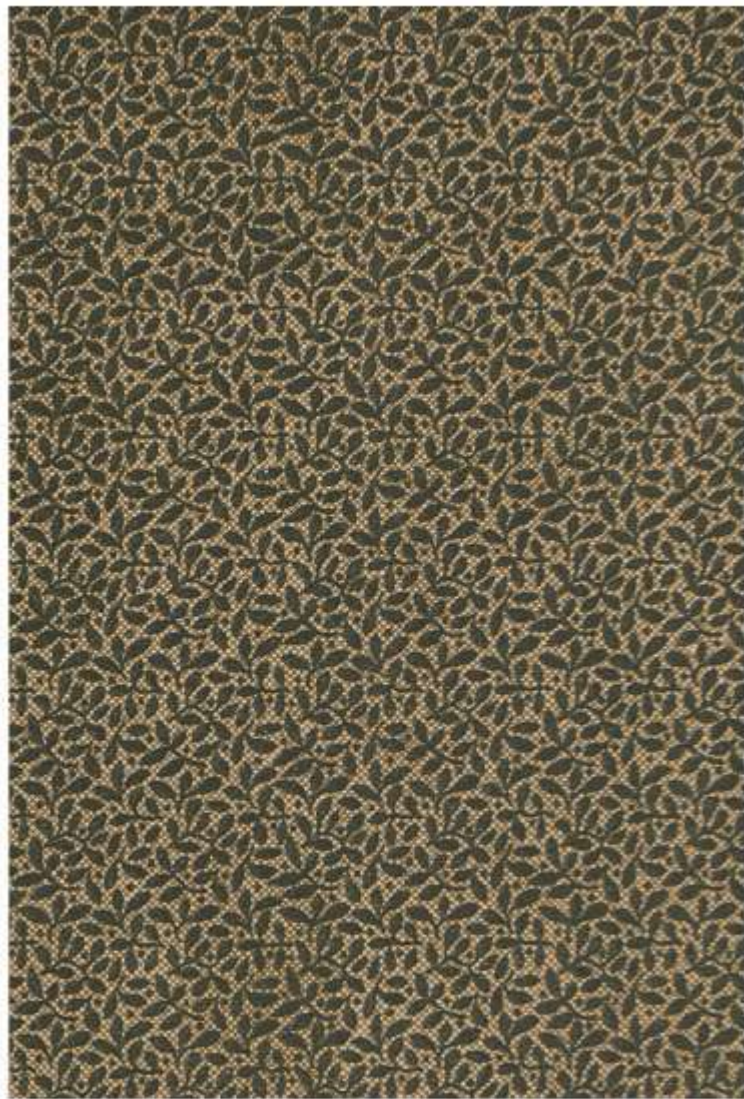
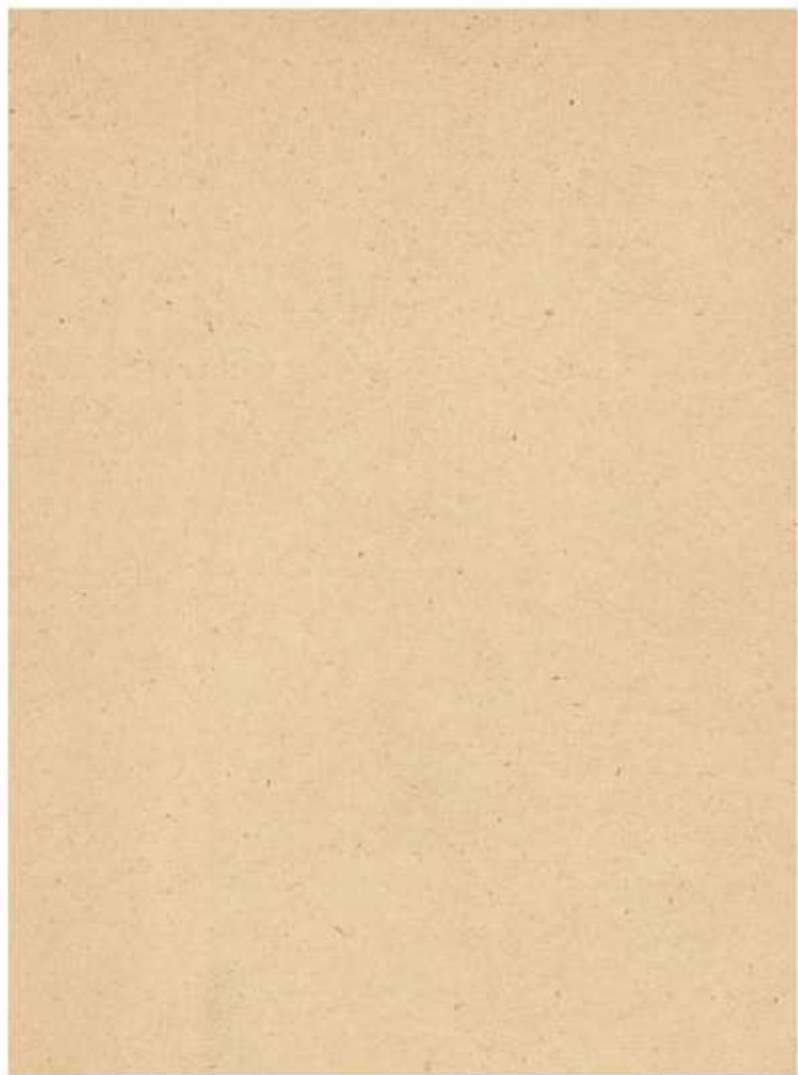

EX LIBRIS
MARTIC-SLOVENSKÁ

345459
dk

Prostonárodné
Slovenské Povesti

Usporiadal
Pavel Dobšinský.

Illustroval
Andrej Mihal.

Sošit 1.

345459
20-

Turčiansky Sv. Martin.
Nákladom Kníhtlačiarskeho účastinárskeho spolku.
1919.

✓

1748315698

DD5.4-93-3 Dobšinský, Parol: 398.21 (437.6)
(08)

MATICA SLOVENSKA
Knihnica - Martin
112. II. 1975
K 403

SD4432P

Tlačil Knihničarsky úč. spolok v Turčianskom Sv. Martine.

Zlatovláska.

Podal a rozpráva dr. *Gustáv Reuss*.

ol raz jeden veľmi, ale veľmi chudobný kováč. Voľakedy sa aj dobre mal. Ale čože, keď remeslo zaseklo sa mu, časy prišli zlé, žena a drobné deti pýtaly len jesť? Vyšiel celkom na mizinu, že už na celom svojom bydle nemal iba sedem krajciarov. A vyhladovelé, vyziabale deti ešte len teraz počaly mravčať, že by ony jedly. Osanoval sa a poď! Kúpil si za tých ostatných sedem krajciarov povrázok, že voľakde v hore naň zavesí sa.

Príde do tej hory, vyhladá si miesto a zabadzuje ten povrázok na mocnú ha-

luz vysokého stromu, aby ho to zdržalo. V tom, kde sa vezme, tu sa vezme, jedna čierna panička a odhovára ho, aby nevešal sa, že to hriech, aj mrzko že je. Zarazil sa milý kováč, keď tu tak nič po nič objavila sa tu tá panička, a pobral sa ďalej. Len čo niekoľko krokov urobil, zase sa oželel a zahadzoval už povrázok na haluz. Akoby z neba bola spadla, zas tu tá panička. Odhovárala ho. Pokrútil hlavou, videlo sa mu to i tak i netak; ale teda nezahodil ten povrázok a zostal tam ako prikovaný. Keď panička zmizla, jemu zase len celá jeho bieda postavila sa pred oči. I veru pripravil povrázok na haluz, že si ho už zakosí dli okolo hrdla a odvisne s neho.

Panička postavila sa už teraz pred neho samého a rečie mu: „Nevešaj sa, kováč, nevešaj! Spomôžem ti v biede, dám ti bohatstva koľko chceš, len či mi sľúbiš, o čom dosiaľ doma nevieš?“ — „Ej, nuž čože to môže byť, o čom by som v mojom pustom dome nevedel? — To bude akiste dáka pletka!“ hútal si kováč a prisľúbil paničke, čo žiadala, len či ho z biedy vypomôže. Hneď mu nasypala

peňazí a zlata plnú kapsu. „Tu máš — povedá — čo som ti sľúbila. A pre to, čo si mi ty sľúbil, prídem si o sedem rokov.“ V tom zmizla, ako by jej ani nebolo bývalo, a kováč, obohatený, pobral sa domov.

Celý vytešený prišiel a rozložil bohatstvo po stole. Tu radosť nad radosťou! Milá žena len tak usmievala sa na ten cink-blink a bežala hneď jedenia nakúpiť. Vyhladové deti skákaly od radosti a chválili sa, ako najedly sa až po hrdlo. Ale tu už potom prišla reč aj na to, ako otec k tomu bohatstvu prišiel. „Pletka, nestojí ani za spomenutie,“ hovoril kováč, „sľúbil som len to, o čom dosiaľ doma neviem.“ Niet vypovedanej veci, jako na to slovo žena preľakla sa; lebo cítila sa, a len čo bola občula dieťa pod srdcom. „No, veď si mi urobil!“ rečie mu; „veď ty si vlastné dieťa zapredal, skôr ako narodilo sa!“ Zľakol sa aj kováč, ale čo bolo robiť? Slovo dal, od slova už teraz nemohol.

Dobre. Kováčka onedlho porodila krásne, utešené dievčatko, so zlatými vlasmi na hlave a so zlatou hviezdou na čele,

prečo ho nikda inak ani nepozvali, len *Zlatovláska*. Ako najlepšie mohli, tak opatrovali a vychovávali si ju rodičia; iba vtedy jim vždy voľač srdce stislo, keď si na to pomysleli, že je ani ich, ani nie ich. O sedem rokov, na minútku na tú hodinu, ako narodilo sa im, zahurtoval čierny koč pod kováčovými oblokmi a z koča čierna panička vystúpila, kováčovi načo prišla, oznámila a to dievča k sebe do koča posadila. S plačom a horekovaním vyprevádzali ich všetci domáci až po cinter*). Chceli ešte aj ďalej ísť, ale im tá panička nedovolila, lebo že im vraj porobí. Nariekajúci vrátili sa domov a smútili za utešeným dievčaťom, ako by ho nikda viac vidieť nemali.

* * *

Čierna panička a to utešené zlatovlasé dievčaťko letely na tom čiernom koči pustými poliami, hustými horami, až naostatok v jednom krásnom veľkom zámku zastaly. Panička pekné dievčaťko voviedla

*) Cinter (cimíter, coemeterium) znamená tu len toľko, čo kraj, hranicu dediny, bo, ako známo, cintere bývajú na kraji dedín a miest a to obyčajne vedľa cesty.

do zámku, povodila ho po deväťdesiatichdeviatich izbách a potom takto k nemu preriekla: „Tu ty budeš, dievka moja, prebývať. Týchto deväťdesiatdeväť izieb mi budeš opatrovať a riadiť; máš kde prechodiť sa po nich po všetkých a bývať, v ktorej zapáči sa ti. Ale že mi tamto do tej stej izby ani nenakukni, lebo zle pochodíš! O sedem rokov vidíme sa zase; do tých čias dobre sa maj!“ — Ako to vyriekla, zmizla. Za celých sedem rokov nebolo o nej ani chýru ani slýchu.

A za tých celých sedem rokov prebývala si naša Zlatovláska v tom zámku pokojne: prechádzala sa po deväťdesiatichdeviatich izbách: vymetala, riadila a čistila si ich, že všetko v nich ligotalo sa ako len to zlato; ale do tej stej ani nenakukla, trebárs ju to vždy pomrzelo a tu i tu jej spať nedalo. — Keď sedem rokov prešlo, vrátila sa panička. „No, či si do ostatnej izby nenakukla?“ spýtala sa Zlatovláska a Zlatovláska odpovedala: „že nie.“ Panička bola spokojná, lebo vedela, že Zlatovláska tú ostatnú izbu naozaj nevidela. Potom jej zas len to isté naložila a na sedem rokov zkapala.

Prechodí sa naša Zlatovláska po deväťdesiatichdeviatich utešených svetliciach, prechodí sa a riadi ich, aby byly čisté jak tie zrkadlá. Rok za rokom mína sa jej jako vo sne. Raz už pri konci týchto sedem rokov, ako tak prechodí sa a myslí si, ako ju panička za krásne svetlice pochváli, počuje utešenú hudbu, ktorá vyhrávala v tej ostatnej izbe. Ako srnka si poskočila a bola už tam pri dverách a hudba ešte len teraz milo a utešene zavznela. Pritlačila kľučku a šuch! už bola tam dnu.

V tejto stej izbe sedeli za stolom dvánásti ľudia zakliati; — sedeli práve tak, ako boli si zasadli vtedy, keď ich tam zakliali. Za dvermi stál ešte jeden a ten ku Zlatovláske preriekol: „Zlatovláska, pre večného Boha, nevyjav že ty, čo si teraz v tejto izbe videla! A čo by tá panička čo s tebou robila, taj do hrdla. Lebo ak len slovo mukneš, na večné veky i sama nešťastná budeš i my tu zakliati ostane!“ — S tým všetko zanemelo a Zlatovláska zjašená, nastráchaná vybehla von.

A tu ti ani nezbadala, iba keď čierna panička postavila sa pred ňou a táto už

vopred vedela, že Zlatovláska tú ostatnú izbu videla. Iba jej prstom pohrozila a riekla: „Zlatovláska, Zlatovláska, čože si to urobila? Veď si ty do tej stej izby nazrela! Povedz teraz, čo si tam videla?“ Ale milá Zlatovláska, že nič a nič, tajila do hrdla. — Keď po dobrotky nešlo, hrozila jej panička i tak i tak; ale Zlatovláska len tajila a tajila. Naostatok povie tá panička: „Ak mi nepovieš, čo si videla v tej izbe, hodím ťa do studne a nemou ostaneš!“ I veru hodila ju do hlbokkej studne a tak jej porobila, že nemohla shovárať sa s nikým inším na svete, len s čiernou paničkou.

Keď Zlatovláska trocha zpanätala sa v tej studni, našla sa tam na piesočine, a div! popod zem ukázal sa jej akýsi priechod. Šla za tým priechodom, až vyšla pekne na jednu utešenú lúku. Potom tam na tej lúke ostala, jahodami a korenkami živila sa. A tá čierna panna aj tam častejšie ukázala sa jej a zavše ju len prosila, aby vyjaviła, čo v tej ostatnej izbe videla. Ale Zlatovláska nikdy nič nepovedala.

* * *

V tom vidieku, kde bola tá lúka, poľoval raz mladý kráľ, a ako tak poľoval, prišiel až na lúku a našiel tam krásnu Zlatovlásku na pažiti uloženú spať. Díval sa na ňu, díval, a nemohol sa naprediviť, kde vziať sa mohla tam taká nevídaná krása.

A čím viac divil sa a díval, tým väčšími páčila sa mu; až naostatok umienil si, že ju zobudí, domov dovedie a za ženu vezme, čoby priam čo ľudia na to hovorili.

I zobudí ju potichu a opytuje sa jej, kto je, odkiaľ je. Ale ona nič povedať nemohla. Myslel si, že to len, čo nafaľkala sa ho, alebo že ostýcha sa ho, a preto len ďalej vyspytúval a vyzvedal sa jej, že či by nešla s ním na jeho zámok. Na toto už aspoň hlavou pokývla, že nedbá. Vzal si ju teda mladý kráľ na svoj zámok, dal ju pekne poobliekať a kamsi čosi, ako bol umienil si, sosobášil sa s ňou.

Zlatovláska ešte ani potom hovoriť nemohla; ale mladý kráľ ju aj tak rád mal a žil s ňou šťastne a pokojne. Asi o rok blížila sa k pôrodu a tu ona akoby nič

dobrého netušila, len zarmucovala a zarmucovala sa deň po deň. Deň pôrodu aj prišiel a ona porodila utešeného chlapca so zlatými vlasmi na hlave a so zlatou hviezdou na čele. Kto mu bol radšej, ako kráľ?

Hneď dal všetkých okolitých pánov svolávať na hostinu, aby radovali sa s ním.

Ale veru jeho veľiká radosť obrátila sa na veľiký zármutok. A to ako? Poviem vám.

V noci zjavila sa Zlatovláske čierna panička zase, a začala jej hroziť, že ak nevyjaví, čo v tej ostatnej izbe videla, zlatovlasého chlapca jej zadrhne. Zlatovlásku prejal mráz, že zatriasla sa na celom tele ako osika; ale mlčala. „Ešte aj sama pritom zle pochodíš!“ zahrážala sa panička. Ale Zlatovláska ani slova. — Tu panička utešeného chlapca zaškrtila, Zlatovláske ústa krvou pomazala a zmizla.

Niet vypovedanej veci, ako poľakali sa všetci, keď ráno chlapca mrtvého našli. Kráľ iba zbladol i od ľaku i od žiaľu. Hľadali potom po celom zámku a prisne

dozvedali sa na všetky strany, kto by to bol mohol urobiť; ale dozvedieť sa nemohli o ničom. Zlatovláska mala ústa krvou pomazané, nuž veru začali povrávať, že chlapca nebudaj sama si zadržla.

A ona nevinná nemohla prerieť ku svojej obrane ani slova. Podruzí ju aj na smrť odsudzovali, že si to vraj zaslúžila. Ale kráľ prehliadel a prepočúval všetko a žil s ňou, ako predtým, pokojne; lebo ju rád mal.

O rok za tým prišla Zlatovláska zasa do pôlohu a porodila dievčatko so zlatými vlasmi na hlave a so zlatou hviezdou na čele.

Kráľ zaradoval sa ešte len teraz, a aby nestalo sa nešťastie, dal na noc veľkú stráž postaviť do tej izby, kde Zlatovláska ležala.

Ale to všetko nepomohlo, lebo tá panička najprv všetkým tak počarila, že ako drevá pospali, a potom postavila sa sama pred Zlatovlásku. „Veď ja nahľadím sa“ — hrozila — „či už raz doviem sa a či nie, čo si v tej ostatnej izbe videla! Vidíš, zkaľ ti už či tak, či tak!“

Keď ti teraz dieťa zadrhnem, kráľ ťa dá upáliť!“

Ale Zlatovláska aj na tie hrozby len ako ten kameň, neriekla nič. Čierna panička zadržla dievčatko; Zlatovláske ústa krvou pomazala a zmizla.

Ráno našli dieťa mrtvé a stráž nevedela ani len, či by voľač bolo v tej izbe zašuchotalo.

Náramne nahneval sa kráľ, že v jeho dvore dejú sa takéto neprávosti a dal ešte prísnejšie vyhľadúvať, čo ako by bolo mohlo stať sa to, kto by to bol mohol urobiť. Ale s tým k ničomu prísť nemohli. Na veľa začali všetci zjavne hovoriť, že ani niet možnej veci, aby dieťa inší bol zadrhol, ako sama kráľovná, že veď pri nej nebolo nikoho, a hľa! že má aj ústa krvavé a že veď to čudo nevie ani slova prehovoriť. Takéto reči pohly naposledy kráľa k tomu, že Zlatovlásku sám na smrť odsúdil.

Za mestom mali nešťastnú Zlatovlásku spáliť. Už ju boli von vyviedli; už ju aj k stĺpu priviazali; už drevo pod ňou podpaľovali a všetek ľud díval sa na to. V tom zahrmlí pomedzi ľudstvo čierny

koč a pri Zlatovláske zastane. Z koča vystúpila tá panička a riekla: „Vidiš, že splnilo sa moje slovo, či tak, či tak na zkazku ideš! Povedz mi, čo si videla v tej ostatnej izbe na mojom zámku?“ Ale Zlatovláska mlčala a čo jak panička do nej dotierala, nechcela vonkoncom vyjaviť ničového nič.

Keď už dym a plamene až ku Zlatovláske šibať začaly, akoby divom premenila sa čierna panička a tvár jej obelala.

Hneď kázala oheň zaliať, že je Zlatovláska nevinná a hovorila k nej: „Tvoje to i moje šťastie, že neprezradila si sa; tým si mňa a tých dvanástich vysvobodila, čo si ich v tej ostatnej izbe videla. Keby si bola vyjavila, bola by si na večné veky zatratila aj seba, aj nás!“

S tým — ani nevedieť ako — tie jej vlastné deti oddala jej živé a sama na tom koči zmizla ako vo víchre.

V tom okamžení i sama Zlatovláska začala hovoriť a vyrozprávala kráľovi všetko, ako vodilo sa jej od samého počiatku. — Kráľ si očiam, ušiam veriť nechcel; ale už to raz bolo tak a nie inak.

Nevedel, čo má robiť od radosti: či zlaté deti chytať, či svoju Zlatovlásku objímať a prosiť, aby mu len odpustila, že jej i sám toľko strachu narobil. Potom si i ženu i deti zaviedol do zámku a žili si ešte len teraz v pokoji a to aj s tým jej otcom kováčom, ktorého potom vyhľadali a s celou rodinou k sebe prijali.

Mlynček.

Podali: Dr. *Gustáv Reuss* z Gemera, *P. Markovič* zo Zvolena, *Alexander Bizay* a *J. Kamenár* z Baňskej Štiavnice.

edysi pred veľa rokmi žil jeden sedliačik. Čo tam mal voliaku zemičku, tú pooral a zasial ešte za vidna a na noc zašiel do lesa svoje dva volky popásť. Pasie tie volky, pasie a rozmyšľuje o svojej biede: „Čože si už teraz počneš, biedny človek? Ostatok zbožia si vysial, čo budeš jesť so ženou a deťmi na zimu? Či vari tieto volky zjeme? Ale potom na čom budeme k jari orať a siať?“

Ako tak rozmyšľuje, zakráčie nad ním starý krkavec: krá, krá! „Čože mne toto tu za hosťa?“ ozre sa sedliak. „„A veru

host,““ povie krkavec, „len daj, čo máš, lebo hneď teba zjem!““ „Zješ lebo nezješ, všetko jedno; veď čože ti dám, keď sám nič nemám?“ „Máš dva voly; či mi dáš jedného, keď ho sám a sám na večeru stroví?“ „Nevoľu strovíš, veď si vychudlý ako trieska; dost by bola do teba jedna myš!“ „No len či dáš, lebo nedáš?“ „Dám! Ale že ti z neho nezostane ani srsti!“

Tu krkavec spustil sa na vola a o chvíľku nebolo z celého ani srsti. „Len kde sa to podelo doňho?!“ — Rozžialil sa sedliačik, že takto nič po nič prišiel o vola, a povedal: „No, keď si mi zožral jedného, zožer si ešte aj druhého!“ A krkavec spustil sa zase na vola a o chvíľku nezostal ani z toho čoby len jeden paznecht. „No, veď si ma sriadil! Akože ukážem sa už teraz žene na oči? Ja sa vari radšej tu zmárnim!“ vrael sedliak.

Ale tu nasýtený krkavec zakrákal veselo a povedal: „Škoda by ťa ešte bolo! Keď si ma len nachoval, neboj sa už teraz nič; ja ti tie volky zaplatím, len či za mnou pohodíš?““ „Ej, pohodím — noci do pažeráka, veď je tma ako v rohu;

bodaj by ma radšej už bola prehltnla!“
„Ticho, človečku!“ hovoril krkavec.
„Radšej uži moje rady. Choď domov, uchláchol ženu, že si predal voly bohatému krkavcovi, ktorý ti na ráno zaplatí. Žena najde spôsob, ako ťa vypraví s dostatočnou potravou za mnou; lebo pôjdeš tri dni a tri noci, čo ja ešte toho večera preletím. Aby si pohodil, budem lámať vrcholce svrčín, kadiaľ poletím; tie ťa s mojej cesty nepustia a zajtra po vidne ich uvidíš. Prídeš do môjho zámku a tam ťa potom trebárs zlatom, striebrom obyspem. No len už nemeškaj a urob, ako ti kážem!“

Krkavec vzal sa na krýdla a len čoby klipnul, už ho nebolo vidno, iba čo bolo počuť, kadiaľ tie vrcholce svrčín drúzgal. Bedárovi, pripravenému o všetko, nebolo ani sem, ani tam; bál sa, že mu zlá žena doma oči vydriape a potom že jednak nebude nič ani z toho, ani z onoho. Odvážil sa na to najhoršie — žene na oči. Ale žena, keď počula o zlate a striebre, skrotla ako holúbok a hrkútala okolo zlatého mužička: „Netráp sa nič,“ hovorí mu, „hneď to máme. Tam si nechal na

panskom dvore ešte voz, čo si drevo privážal, na ten mi tam požičajú ešte za meričku múky; hneď ti napečiem podpopelníkov a pôjdeš.“ — Ešte ani ne-
svitalo, už ho vykúrila s podpopelníkmi z domu, aby čím skôr prišiel zlatom, striebrom obsypaný.

Sedliačik neboráčik šiel, ako šiel, kým trvaly znaky na svrčinách a podpopelníky v tanistre. Ale na tretí deň k večeru nebolo už v kapse ničového nič, a svrčiny, čoby aj boly bývaly oblámané, nevidel ich pre tmú. Nablúdil sa a iba čo nohy ukonal. Zrazu ale ako čoby mu voľač bolo svetlo. Našiel sa na velikej zelenej lúke a okolo neho ako nový svet — leskly sa tri zlaté hradby. Stvorenia tu žiadneho. Iba na prostried lúky stojí bača s vatráľom, chlap vysoký, ako tá svrčina. „Len smelo sem, človečku; čože ty tu chceš?“ zavolá naňho bača. „„Ej, bača môj drahý, veď to, čože ja tu chcem, keď sám neviem, kde som? Ale mi aspoň povedzte, kto býva tamto v tých lesklých zámkoch?““ „Nuž moje krdle, moji krkavci tam bývajú.“ „„No veď to hľa, tých ja hľadám!““ zaradoval sa človek,

keď počul o krkavcoch. I rozpovedal si bačovi celú vec.

Bača len pokrútil hlavou a povedal: „A či by si poznal toho tvojho dlžníka medzi druhými krkavci?“ „Ešte by aj to bolo, žeby som ho nepoznal; veď bol na jednu nohu krivý a bol starý, už viac šedivý ako čierny. Iba zobák istenky mal tvrdý, lebo mi vola v okamihu zdobal a hora sa len tak drúzgala, kadiaľ vrcholce lámal.“ „To hneď zvieme, či si ho poznáš,“ riekol bača a zahvzdol na palci, len tak ozvaly sa hory.

Priletel prvý krdeľ krkavcov a obsadnul jeden zámok; ale sedliačik nepriznal sa k žiadnemu. Zahvzdol bača druhý raz; ozvaly sa hory. Doletel druhý krdeľ krkavcov a obsadnul druhý zámok; ale sedliačik zasa nepriznal sa k žiadnemu. Zahvzdol bača i tretí raz, hory zahučaly, krkavci doleteli so všetkých strán sveta a obsadili tretí zámok; ale sedliačik nemohol sa priznať ani teraz žiadnemu z nich. „Či ste všetci tu?“ opýtal sa na to bača krkavcov. „Všetci,“ odpovedali krkavci, „iba starý krivuliak ešte dakde kýva sa.“ „No, to bude on,“ povie bača. „Ale

už kde sa kýve, tam sa kýve, ty, sedliačik, počuj zatiaľ, čo si máš pýtať. Môj sluha kriviak zavedie ťa do tohto tretieho zámku a tam by ťa obsypal zlatom, striebrom; ale to si neber, to by sa ti obrátilo na piesok. Vypýtaj si iba ten starý mlynček tam na stole; veď potom uvidíš, čo to za mlynček, keď mu prikážeš:

Mlynček zvrtni sa,
Stól vytiahni sa,
Obrus prestri sa:
Daj, čo máš jesť a piť!

V tom už doletúval s tej strany od hôr starý krkavec krivuliak. „Kde si ty bol, sluha?“ opytuje sa ho bača. „Pane môj, hľadal som tohto človeka v hore, aby nezablúdil po noci“,“ riekol krivuliak. „Teda si to ty bol, čo si ho o voly pripravil; daj mu hneď, čo si živo zapýta!“

Ako to bača rozkázal, iba raz kývnul vatraľom, hneď krkavci rozleteli sa každý po svojom a starý krivuliak viedol človeka do toho tretieho zámku. Tu by ho bol zo samej vďačnosti zlatom, striebrom obsypal; ale človek nechcel nič, iba ten

starý mlynček, čo tam stál na prostried stola. „Načo ti to bude? Nevieš s tým zaobchodiť!“ prevrával ho starý krkavec. — „Viem, neviem, ale inšie nechcem!“^{*)} hovoril človek. Nuž mu krkavec naposledok len dal ten mlynček a on strčil si ho do prázdnej tanistry.*)

S tým šiel, bo sa už aj rozvidnievalo. Ale bez chleba vraj na ceste clivo. Zachcelo sa i jemu. „Ej,“ rečie, „chlieb predsa dobrý kamarát; zkusím, čo ten mlynček môže. Vytiahne ho z kapsy a rozkazuje si:

Mlynček zvrtni sa,
Stól vyťahni sa,
Obrus prestri sa:
Daj, čo máš jesť a piť!

Ako by to bolo z toho mlynčeka vyrástlo, stól vytiahol sa, obrus naň prestrel sa a na tom už jedlá a nápoje; koláče, pečienky, ovocie, víno a čo ja

^{*)} Podľa Reussovho rozprávania, kým sedliak orie zemičku, vyžerú mu holuby z vreca všetko, čo mal posiaľ. Namrzený hodí do nich stykom a odlomí jednomu krýdlo. Kým to krýdlo lieči, stroví i voly a nemá viac ničoho. Tu holub zavedie sedliaka ku svojim rodičom a naučí ho, čo si ma pýtať na vynáhradu. Pypýta si teda divotvorný mlynček, dajú mu ho a on ide ďalej; — atp.

viem, čo! Ej, čiže z chuti oddal sa do toho! Hoc toho veľa bolo, mizlo to predsa s toho obrusa, ako by ho bol zametal.

Prizeral sa na to hladovitý ovčiar, čo tam neďaleko po stráni ovce pásol. Ten priklonil sa mu hneď: „Vedže,“ vraví, „ponúkni aj mňa, keď som tu.“ „A veď si,“ vraví, „ber a jedz; vidíš, že je toho tu vyše práva.“ Keď najedli, napili sa, popratalo sa všetko nazpät do toho mlynčeka. A ten ovčiar mu hovorí: „Ej, ale je to za mlynček!“ „Ej, veru je,“ povie sedliak, „nedal by som ho za celý svet!“ „Ej, ale môj kyjak je predsa inakší,“ hovorí ovčiar, „páč ho len!“ Vtedy obzrel sa sedliak a videl v ruke ovčiara kyj, ktorým mohol ho ovaliť len raz a bolo by bývalo po ňom. Veru aj predesil sa, ale už len povedal, že čo by to mohol byť za kyjak. „To je,“ vraví ovčiar, „taký kyjak, keď mu rozkážeš, všetko sám pobije a čo chceš, to ti donesie. Nechcel by som rozlúčiť sa s ním, ale tebe ho dám za ten mlynček. No, či čaruješ?“ Sedliak si pomyslel, že by to dobre bolo, mať taký kyj, čaroval sa a rozišli sa.

Ale o chvíľku začalo ho to domádzať, že vlastne ešte ani nevie, za čo mlynček ta dal a kyj že ho predsa len nenachová. Toľko ho to domádzalo, že rozkázal kyju, aby valacha zabil a mlynček mu doniesol. Kyj začal sa metať s konca na koniec a hneď bol pri ovčiarovi, ohlvanil ho, že hneď prestrel sa mŕtvy a kyj pekne-rúče doniesol sedliakovi nazpät jeho mlynček.

Mal už aj mlynček aj kyj a hneď bezpečnejšie poberal sa ďalej. V tom stretne ho vojak, ktorý vyhladovený vracal sa domov z ďalekej vojny. „Ej, človeče,“ povie vojak, „či nemáte hoc len omrvinky chleba v tej kapse? veru by som sa vám hľadel odslúžiť aj za tú.“ A sedliak už teraz hrdo: „Chleba nemám ani omrvinky, ale mám dačo viac; len si sadnite, hneď sa najete, napijete do sýta.“ A hneď vytiahol mlynček a ten mlel svoje. Bola zas hostina. Po hostine vraví vojak: „Ej, ale je to za mlynček! Ale moja *šabľa* predsa hádam aj viac stojí.“ „Čo za šabľa?“ opytuje sa sedliak. „Táto moja stará škrablica tu pri boku. Keď tej rozkáže, tá hneď všetko na kusy rozseká. Ale ja iste mám už tej vojny

a bitky dosť; čarujte mi ten mlynček za ňu.“ Sedliak zase čaroval.

Ale vojak nebol od neho ani na tri strelenia, už ho to zase domrzelo. „Čože by mi, vraj, bolo z toho, čo by som celý svet pobil a ješť by som nemal; ba či by som ubránil sa doma mojej žene aj takto? Kyj, šablica, za vojakom sa, zroňte mi ho a mlynček mi doneste!“

Kyj metal sa s konca na koniec po zemi, šablica len ako v povetrí zacvenďala; v okamihu byly pri vojakovi, zronily ho a mlynček sedliakovi doniesly.

Ide si on ďalej. Prichodí proti nemu delostrelec a prosí o kúsok chleba, že mu už ide na skapanie, ak ho nenachová. Hneď teda bola nová hostina. Strelec ďakoval za hostinu; ale že on, vraví, ešte voľačo inakšieho má, ako je ten mlynček. „Čo takého?“ opytuje sa sedliak. „A veru tento môj trirohý klobúk na hlave. Keď ja ten obrátim prvým rohom napred a poviem: *dbříř!* hneď sa ziskrí a strely len tak vysypú sa, ako by zo štýr a dvadsať diel zahrnelo. Zvrtnem ho druhým rohom napred, zasypú sa strely zase; zvrtnem ho tretím

rohom, zahrmlia strely znovu. A tak koľko ráz ho zvrtnem, toľko ráz vypálím, a pred mojimi strelami neobstojí sa nič. — Ale, vraví, za ten mlynček čaroval by som ho; len tebe k vôli, že si ma takto nachoval.“ — Čarovali sa.

Ale sedliaka aj táto čara domrzela: „Veď, vraj, kohože strieľať budem? Ženu, deti vari si len nepostrieľam?“ Hneď poslal za strelcom kyjak a šabľu. Tie strelca zabili a mlynček mu doniesly.

Ide si ešte ďalej, stretne akúsi bielu osobu; vyzerala, ako dáka vojankyňa, aj naozaj vracala sa z tábora, kde pred týmto tuhá bitka stála. I tá ho prosí pre milosrdenstvo Božie, čo len o kúsok chleba. Hneď mlynček mlel a biela osôbka mala od čoho oblizovať si prsty, aj takto trochu dostalo sa jej pod čepec. Keď už trocha aj pod tým čepcom mala, začala chváliť sa mu, že takto a takto ona ide z tábora, kde veľa vojska pohynulo; ale že to zahynul iba ten, na koho ona svojou bielou šatkou chujavnula; ale komu oči utrela, každý hneď obžil. „A — hovorí — zišla by sa táto šatka aj tebe, a mne už raz taký mlynček, ako je ten tvoj.“

Či sa čaruješ?“ Z reči do reči, z jednačky do jednačky — čaroval aj tuná vec za vec.

Ale ho to ešte len teraz dopekalo, čo mu z tej šatky príde, keď by nemal čím živiť sa. „A čo, vraj, jedna vojankyňa? Zmárnim i tú, keď som tamtých zmárnil.“ I hneď kyj a šablica mali zase robotu a doniesli mu mlynček.

Už vychodil von z hory a zazrel pozdaleka svoju dedinu. „Hej, predsa som nepoblúdil a mám všetky veci!“ podskočil si teraz veselo. Ale ho tu začalo voľač proti srdcu pichať a len mu jednostaj šepkalo: „Predsa si ty planý človek, toľkým veci pobrať! toľkých pobiť! Veci sem tam, ale toľké životy!“ Bránil sa ten tomu, ale mu to predsa pokoja nedalo a nedalo. „No, veď je nič,“ pomyslel si konečne: „veď ak všetci majú pravdu, nuž maľu ju aj tá s tou šatkou.“ Hneď rozkázal: „Šatočka moja milá, choď a tým hore pobitým poutieraj oči!“ V tom okamžení vyletela mu šatka z ruky a o krátky čas navrátila sa zase a doniesla mu *krv* a *slzy* na znamenie, že tých všetkých pekne poutierala a vzkrie-

silu, ktorých tam kyj a šablá boly usmrtily.

* * *

Dosiaľ teda bolo preňho všetko dobre a doma úfal sa najlepšiemu, keď žene len ten mlynček ukáže. Ale tu nastala ešte len kucapaca! Dolámala praslicu na ňom, na starom vraj bláznovi, čo si vybral starý mlynček miesto toho, čo by ho boli zlatom, striebrom obsypali. No ale vraj po búrke aj slniečko krajšie usmieva sa na svet; nuž aj tu. Keď búrka utíšila sa a muž dostal sa k slovu:

Mlynček zvrtni sa,
Stôl vyťahni sa,
Obrus prestri sa:
Daj, čo máš jesť a piť!

hneď bolo všetko dobre: všetci najedli, napili sa do sýta. Žena muža hladkala, že to predsa dobre bude takto sýtiť sa, deti hopkaly si po izbe, že ešte nikda nenajedly sa tak až po hrdlo.

„Ej, ale vieš ty, čo, mužičku?“ začala starostlivá žienka po chvíli. „S tým pánom zo dvora, kde sme si voz nechali v zálohu, mala som ja doma celý križ!“

Veď ti mne ten každodenne odkazuje,
že načo ťmu bude starý voz, aby sme mu

len jeho múku vrátili. Viem, že mlynček
tú meričku múky ľahko namele; ale by

toho hundravého pána bolo aj niečim udobriť. Veď by nám to hádam veľa neubudlo, keď by sme mu takto z toho mlynčeka k tej meričke múky pridali ešte aj jedného pečeného moriaka a zajaca. Ja by som mu to všetko hneď zanesla.“

„A veru voľač hovoríš,“ riekol muž, „tak ho najskôr udobríme; len mu ty to zanes.“

Žena to všetko s pekným pozdravením a poďakovaním zanesla do zámku a položila pánovi na stôl. Čakala aspoň na dobré slovo, keď aj nie na dar za dar. Ale tu pán osopí sa na ňu: „Ty taká a taká flandra, kde ste to vzali? Moriaka ste ukradli zo dvora, zajaca ste v mojej hore lapili! Počkejte si, za to si odpokutujete!“ Ani nečakal, čo tá na to, len ju dal sotiť do temnice a po muža poslal hajdúcha, aby hneď s hajdúchom ustanovil sa pred pánom.

Spurno postavil sa hajdúch s rozkazom pred sedliaka. A náš sedliáčik zprvu len ticho hajdúchovi: „Ale človečku, vari sa vám rozum čistí, žeby ste mňa a moju ženu mali dávať do temnice za to, čo

sme zavďačili sa pánovi? Ale keď hajdúch vždy spurnejší bol a naposledok chcel ho aj chytať, tu namrzol sa a zavolať: „Kyjačik, šablička, bráňte ma!“ Kyj skákal hajdúchovi po chrbáte a šabľa blýskala mu popred oči. Ušiel hajdúch a vrátil sa s obnôškou do zámku. Škrabal sa po chrbáte a ledva vyjajkal pánovi, čo to stalo sa s ním.

„Ty si baba, keď si sa dal nabiť!“ povedal pán a poslal hneď druhých dvoch mocnejších po sedliaka. Ale tí vrátili sa ešte s väčšou obnôškou a spolu s tým chýrom, že tu ide za nimi sám sedliak a že ich všetkých pobije, ak mu ženu nevy pustia z temnice. A veru sedliak už tam bol s kyjom a šablou na dvore a robil veľký krik, že ich všetkých hneď tam domláti, doseká, ak mu ženu nevy pustia. Nahnevaný pán obkrične sa na hajdúchov a na čelaď: „Nuž vy daromníci, načo že vás chovám, že mi ešte aj tohto krikľúňa sem pripustíte?! — Hneď mi ho poviažite a hoďte do temnice!“ — Všetka čelaď oborila sa na sedliaka. Ale tento už teraz nežartoval, ale rozkázal: „Kyj, šabľa moja, pobite ich všetkých,

iba pána nechajte!“ Hneď bola všetka čelaď pobitá, iba sám pán triasol sa tam ako osika pred tým kyjom a šablou.

„No, veríš už teraz, že ja mám teba v moci a nie ty mňa?“ povedal sedliak pánovi.

A tento už len bedákal:

„„Ach, verím, verím; ale čo si počnem už teraz bez čeladi? Nebude mi mať kto robiť, tu ja od hladu zahyniem!““

„Zahynieš, nezahynieš, ako príde. Ale aby som ťa presvedčil, že som nič z tvojho nevzal, ešte teba aj s čelaďou vychovám, teda ťa povolám so všetkým domom o hodinu na obed. Neboj sa, títo všetci ti vstanú a s tejto hostiny pôjdu na inakšiu hostinu; len či moja žena tuná bude.“

Tak vravel sedliak a pán hneď vypustil mu ženu z temnice.

Keď už bol sedliak i so ženou doma, rozkázal svojej šatočke:

„Šatočka moja, choď a poutieraj tým tam na dvore pobitým oči!“

Šatočka vyletela a doniesla mu nazpät krv a slzy, na znak, že ich všetkých vzkriesila.

Uveličený pán, že mu čelad zase na nohách, rozkázal naložiť ten založený sedliakov voz plný jedivom, dal zapria-hnuť štyri voly a poslal mu všetko, aby vraj mal z čoho ten obed pripraviť. Sed-liak poslal mu všetko nazpät, že on toho nepotrebuje, aby len prišli sadať za stôl. Pán tomu nedôveroval, ale zo strachu pred kyjom a šabľou, aby dačo horšieho neporobilo sa, bez meškania ustanovil sa i s čeliadkou u nášho sedliáčika.

Dobre si oči nevyočili, keď tu nikde nič a len čo sedliáčik postavil mlynček a rozkázal mu mleť, už stôl vytiahnul sa, obrus prestrel sa a každý vyberať si mo-hol, aké jedlá a nápoje živo zažiadaly sa mu. Bola hostina nad hostiny!

Po hostine poďakoval sa pán a vrátil sa domov. Doma ale jednostaj iba na tom rozmýšľal, ako by sedliaka o všetko pripraviť mohol. Videl dobre, že z toho nič nebude, kým sedliak kyj a šabľu má; nuž si umienil, že najprv tieto veci od neho vyklame. Aj dosť dobre si to na-snoval. Sobral všetko vojsko svoje a šiel ku sedliakovi, že takto a takto musí do

vojny, lebo že traja susední králi stroja sa proti nemu a že so svojím vojskom netrúfa si oprotiva trom odrazu, aby mu požičal tohoto kyjaka a tej šable. Sedliak sa iba smial a požičal mu ich.

Pán nevedel, ako má rozkazovať kyjaku a šabli, ale už len či ich mal pri sebe, postavil sa so všetkým svojím vojskom pred sedliackym domom a žiadal, aby mu už teraz aj mlynček vydal, lebo že ho hneď so všetkým zo základu vyvráti.

„Ale či to naozaj, môj pane?“ opytuje sa sedliak.

„Naozaj!“ rečie pán.

„No, keď naozaj, nechže bude naozaj; ale nie mne, ale vám!“ S tým skrútnul sedliak svoj trojrohý klobúk na hlave a povedal: *dbíř!* Ziskrilo sa, vysypaly sa strely a bolo po pánovom vojsku. Skrútnul ho druhý raz a ako povedal *dbíř!* už bol pánov dvor na prach zmetený. Skrútnul ho tretí raz a ako povedal *dbíř!* už bol pánov zámok zo základu vyvrátený.

Pán iba teraz videl, do akých rúk dostal sa a ako chytil sa sám do pasce. Začal na kolenách prosiť sedliaka, aby mu len odpustil, že mu radšej slúžiť bude.

„No, veď takej podvodnej babe, ako si ty, inak ani nenačim!“ povedal sedliak a pri tom ostalo.

Ale aby takto sami tuná bez ľudí neostali a aby sedliakovi už teraz ako pánovi vždy mal kto slúžiť a ten mlynček aby vždy mal pre koho mlieť, teda sedliak ešte raz rozkázal svojej milej šatočke, aby tých pobitých vzkriesila a tá to aj urobila.

Keď zas boli všetci na nohách, sedliak ešte raz rozkázal kyju a šablici, aby všetkých dobre vymastily, ani pána nezašanovaly, na príučku. A na to doložil:

„Takáto vám bude hodina, keď proti mne budete! Ale aby ste aj to vedeli, ako vám bude, keď mi verne slúžiť budete, teda sem sa na hostinu!“ V tom i rozkázal ešte raz:

Mlynček zvrtni sa,
Stôl vytiahni sa,
Obrus prestri sa:
Daj, čo máš jesť a piť!

A bola ešte len teraz hostina nad všetky
hostiny!

Či jesto pravda na svete?

Podali: *Samo Ormis* z Gemera, *Adolf Ghillányi* z Liptova,
Štefan Daxner z Malohontu.

Jednej dedine vychoval raz jeden otec dvoch synov a potom umrel. Len čo otcovi oči zatlačili, chceli synovia hneď každý robiť po svojom, preto ihneď podelili sa so všetkým, čo po otcovi ostalo. A podelili sa, ako rodní bratia, na rovno; dostalo sa im po tisíc zlatých. Podelení pustili sa svetom.

Idú, idú jeden vedľa druhého a ustavične dohadujú sa medzi sebou hneď o jednom, hneď o druhom; až ti im príde, dohadovať sa o tom: *že či jesto pravda na svete?*

„Brat môj zlatý,“ povie mladší, „už je to raz darmo, pravda musí byť na svete; lebo inakšie rozpadnul by sa svet.“

„A už či rozpadnul, či nerozpadnul,“ povie starší, „ale pravdy nemáš; lebo tá dávno zahynula.“

„Nezahynula!“

„Ba zahynula!“

„Ba ver nezahynula!“

„Ba veru zahynula!“

Tak šlo to medzi nima čím ďalej, tým tuhšie. Napokon povie mladší, keď ho to už döpálilo: „No, počkaj, veď ešte aj krem nás jesto ľudia na svete, opýtame sa tých. Ale ak pravda zahynula, hneď ti dám tých mojich tisíc zlatých!“ — Staršiemu nebolo viac treba, hneď pristal na stávkku.

Tu ide za nimi v bohatom koči veľký pán s červenými fúzami, s červenou bradou ako plameň. „Ach, pán veľkomožný, prosíme vás ponížene len na jedno slovíčko!“ volajú bratia.

„No, čože by ste radi?“

„Oj, nože nám, no, ako múdry pán, povedzte: *Či jesto pravda na svete?*“

„Škoda vám o tom aj dohadovať sa.“

Mali ste už dávno vedieť, že viac pravdy nieto. Oj, bračekovci, to celý svet vraví, že tá už dávno zahynula!“

Tu starší brat hneď odobral mladšiemu tých tisíc zlatých a skryl si do vrecka.

Idú ďalej ticho, ako by to už ani tí neboli. Starší len tak po fuťme usmieval sa za chrbátom mladšieho, že ho tak nič po nič pripravil o otčizeň (otcovizeň, otcovské dedičstvo). Mladší len krútil hlavou a hrabal sa za ušima; lebo mu nijak nešlo do rozumu, že by pravda bola zahynula. A preto zasa len začal dohadovať sa. „Sem,“ povedá, „tých tisíc zlatých; lebo pravda nemohla zahynúť!“

„Ej, ba veru tie nemáš,“ riekol starší; „lebo pravda dávno zahynula!“

„No, už tá nezahynula; veď azda viem!“

„Ba veru tá zahynula; veď si počul, veď by azda páni tak nevraveli.“

„Zahynula!“ — „Nezahynula!“ Šlo to medzi nima vždy horšie, až zasa ten mladší zavolať: „No, ak pravda zahynula, dve oči mám, aj tie ešte vyklať si dám za ňu!“

„Nuž teda dobre,“ povie starší brat; „opýtame sa ešte koho-toho.“

Sotva že zatíchlí — kde sa vzal, tam sa vzal — ale šiel po ceste jeden páter (kňaz, duchovný otec). I ten mal červené vlasy. „Ach, pán prevelebný, prosíme vás ponížene, lenže nám len povedzte: *Či jesto pravda na svete?*“

„Jah, deti moje!“ vzdychol si pán páter zľožka, „ani si na tom hlavy nelámte! Pravda dávno zahynula, my ju už len po chýru známe.“

Pán páter zašiel za vršek a starší brat vyňal zpoza opaska nôž a vylúpil mladšiemu bratovi obe oči. A keď mu ich vylúpil, začal ešte aj posmievať sa mu: „Ty škriepnik taký a taký, či ti to bolo treba? Teraz ťa tu nechám!“ A to bál sa už, že ho chytia a do chládku posadia; ale práve preto zas o chvíľku začal: „Choj (choď) si ty pravdu hľadať, kde chceš — aj ja si pôjdem svojou cestou!“ A len na silu odísť a odísť, a toho neboráka že tam nechá.

Ale mladší brat chytil sa mu za šaty a nespúšťal sa ho. Prosil sa mu, žeby vari ten kameň bol mohol obmäkčiť, nie to ešte srdce ľudské: „Brat môj, brat môj, keď si ma už takto aj o peniaze, aj o

svetlo Božie pripravil, nože ma už teraz aspoň zaveď dakde pod panskú stenu, kde by mi ľudia hoc len od hladu zkapáť nedali!“ Na veľa prosenia zaviedol ho, ale miesto pod panské steny, ta pod viselnice (šibenice). Myslel si, že ho tam cez noc čerti uchytiť — a to aj s tou jeho pravdou.

* * *

Už opustenejšieho na svete nebolo, ako toho tu pod tými viselnicami. Vedel, že je noc, lebo svrčky svrčkaly okolo neho; ale nevedel, kde je, či je ozaj dakde medzi ľuďmi a či Pánu Bohu za chrbátom. Myslí, počúva, nadržáva uši na všetky strany; ale nikde nič. Raz okolo polnoci zaslúchne nad sebou akúsi vravu. A to vám tam boli čerti, čo na tie viselnice schádzali sa so všetkých strán sveta, aby vyrozprávali si, čo kto zkusil a vykonal.

„Hej,“ ozve sa prvý čert, „ja som si zarobil dneska pečenku. Dohonil som dvoch bratov, dohadujúcich sa, či jesto pravda na svete. Pomáhal som staršiemu, lebo ten s nami držal. A pomáhal som

mu dotedy, kým len mladšieho neolúpil o otčizeň a nevyklal mu oči.“

„Veru zaslúžil si si dnes večeru,“ povie druhý čert, „už je ten starší náš! A ten slepý že čo robí?““

„Neviem; zunuje dakde život, odpravi sa zo sveta a bude aj ten náš!“

„A jak ľahko pomohol by si!“ ozve sa tretí čert. „Nič by mu nebolo treba, iba čoby potieral si tou rosou jamky, ktorá tu na tieto zeliny padá, nuž by mu druhé oči narástly.““

V tom doletelo druhé hejno (krdeľ) čertov a jeden z nich začal chváliť sa, že v tom a v tom meste pozapchával všetky studnice tak, že tam ľudia za kvapku vody budú jedno-druhé zabíjať a do pekla posielat.

„A akože si to urobil?“ opytujú sa tamtí.

„Akože som urobil?! Tak som to urobil, že na sedem míľ dovôkola posháňal som všetky pramene na jedno miesto a prichlopil som veličiznou zápoľou, ktorú ani tisíc chlapov s miesta nepohne.““

V tom uderila hodina a všetci čerti prepadli sa dakde do horúceho pekla až na dno. Ale ich rozprávku vypočúval ten slepý a pomyslel si: „I čert môže dať dobrú radu dakedy, keď by aj nechcel.“

Sotva že na úsvite dopadla rosa, tu on hneď na rukách, na nohách pustil sa po zelenej pažiti a potieral si jarou rosou prázdne jamky očné a hneď mu začaly aj oči rásť. Kým slniečko na prvé ráno obsušilo rosu, už ich mal ako trnky; na druhé ráno už mu boly ako hodné hrachy a na tretie ráno doplnily sa mu jamky krásnyma očima a videl dobre.

Hneď poberal sa do toho veľikého mesta, čo čerti v ňom zahatili pramene. Veľa mu nebolo treba dopytovať sa na cestu; chýry o tom šly ďaleko a viedly ho ako za nosom ta, kde to ľudia bijú sa o každú kvapku vody. Keď ta doputoval, hneď dal vyhlásiť sa, že on prišiel tak a tak z ďalekej krajiny, aby to mesto osvobodil od tej zrkazy, aby mu len dali tisíc chlapov na pomoc.

Ľudia, ako ľudia! Jedni tak, druhí inak vraveli o ňom: jedni ho držali za blázna, že ako by on to vykonal, čo nikto ne-

môže; druhí hrozili sa mu, aby neposmieval sa im v biede, lebo že ho zabijú. Ale našli sa aj takí, čo si pomysleli: nádeja je u človeka a pomoc u Pána Boha. Títo hneď hotoví s ním — a nasbierala sa ich pekná čiastka — že ho vo všetkom poslúchnu.

Tu on obliekol sa najskôr do kňazských hábov, vzal si svätenú vodu a tak išiel za mesto ku tej zápoľu. Príde tam, pomodlí sa najskorej Pánu Bohu za dobré darenie, pokropí zápoľu so všetkých strán svätenou vodou a rozkáže chlapom do roboty!

Chlapi podkopú zápoľu, založia kolíky (páky), zaprú sa — ale ništ! „No, len, chlapi, ešte raz!“ zavolá im. Ale zase ništ! „Ej, len že len zaprite sa, poprúžte sa!“ volá znova na nich. Chlapi zaprú sa, poprúža sa — a zápoľu naddvihnú.

Tu hneď začne valiť sa krásna čistá voda a valí sa taká, že temer všetky mlyny mala pozaberať, — len ako by ju bol z Dunaja narazil. Ale akoby aj nie, keď tu zo všetkých prameňov bola voda sohnatá a teraz už sama podmývala si zápoľu!

Teraz by ste už boli mali vidieť, čo dialo sa tuná! Čo len nohy malo, bežalo k vode na ruvačky-mačky. To s hrnkom, to s debničkou, to s kupou, to s vedrom, to so šafflom, to i s džbarmi a so sudmi prichodili ľudia a načierali a naberali si; druhí len tak dobehli piť; tretí doháňali hneď aj statok napojiť. Lebo nazdávali sa, že to len za chvíľku tak potečie a potom prestane. Iba keď vždy viac vody pribúdalo, vtedy opamätali sa, že ich ten človek predsa len neoklamal. Tu už potom mladí, starí, malí, veľkí, chudobní, bohatí, všetci shrkli sa okolo neho a od radosti nosili ho na rukách ako dieťa. Nasnášali mu aj darov a peňazstva hrúzu, že aj sedem ráz mohol odvážiť sa samým zlatom, a chceli ho aj pánom ustanoviť nad sebou.

Ale on nič! On nechcel byť veľkým pánom. Jemu najlepšie páčil sa kremä stav kňazovský. A že ešte bol šuhaj mladý a mal pri rukách spôsob, vyučil sa na to kňazstvo a stal sa v tom istom meste kňazom.

* * *

Dobre lebo nebárs! Bol on už teda tým kňazom — slávnym a rozhláseným po celej krajine i pre svoju múdrosť i pre svoju pobožnosť. Kde len aký hriešnik, každý k nemu chodil na spoveď; kde len aký chudobný človek, každý poberal sa k nemu, keď mu bolo tesno, o pomoc a poradu. A všetky deti, čo on krstil, boli vraj tie najlepšie, a manželstvá, ktoré on spojil, najšťastnejšie. Takto on kňazoval za mnohé a mnohé roky, až ho napokon i šedivá staroba doháňala. Ale čím väčšími belely jeho vlasy, tým viac a ďalej šly o ňom chýry. Planí ľudia báli sa aj jeho mena a dobrí spomínali ho zakaždým a nedajbože prestúpiť jeho porady a naučenia; bo on nikdy nič takého nepovedal, ani nič takého neurobil, čo by nebolo bývalo po pravde a spravodlivosti.

I veru žil tam dakde akýsi veľmi starý, pritom aj veľmi hriešny žobrák a stenal od mnohých rokov na veľmi veľiké boľasti. Lebo vraj všetky hriechy, čo za živa spáchal, obrátili sa mu na hmyz a hrýzly ho po celom tele do živého. Od dávna už ani nežil, ani neumieral, a choci

(hodsi, hoďas) ho už sedemdesiatsedem kňazov spovedalo, predsa ešte nemohol dokonať.

Tu ľudia, čo im už ľúto bolo starého hriešnika, smilovali sa nad ním a sami prišli k tomuto nášmu spravodlivému kňazovi prosiť sa, aby mu spomáhal; lebo že tomu ani sedemdesiatsedem druhých kňazov nespomohlo. I vybral sa spravodlivý kňaz ku starému hriešnikovi. — Milý, mocný Bože! kohože on tu videl? Svojho staršieho brata, čo mu bol dakedy oči vyklal! Ale nedal sa bratovi naraz do známosti; bo chcel, aby napred vyspovedal sa mu zo všetkých hriechov. Spovedá ho. Spovedá ho dlho — veľmi dlho; lebo koľko hmyzu na žobrákovom tele, toľko hriechov na jeho duši.

Napokon prestal žobrák vraveť.

„No, či si už viac hriechov neurobil?“

„Nie!“ vraví žobrák.

„Ej, ba veru si ešte nie čistý. Ešte si dačo zatajil; lenže len, vyspovedaj sa zo všetkého!“

Že už nie a nie, tajil starý hriešnik zle-nedobre, a nebol by ani kliešťami vy-

tiahol z neho čoby len slova. Na veľa, na veľa začne kňaz:

„A či ty vieš, keď hádal si sa o tú pravdu; keď olúpil si brata o otčizeň, aj oči vyklal si mu a zaviedol si ho pod viselnice, — akože povedlo sa s tým tam? Ačak ty to nevieš? Ale ja viem, čo si ty porobil. Lebo, aby si vedel, ja som ten istý tvoj brat, čo chcel zkaziť si ma, ale Pán Boh nedal! Či už teraz veríš, že *jesto pravda na svete?*“

Tu obžila v starom hriešnikovi duša ako na ostatné okamženie a poznal svojho brata a zavzdychol:

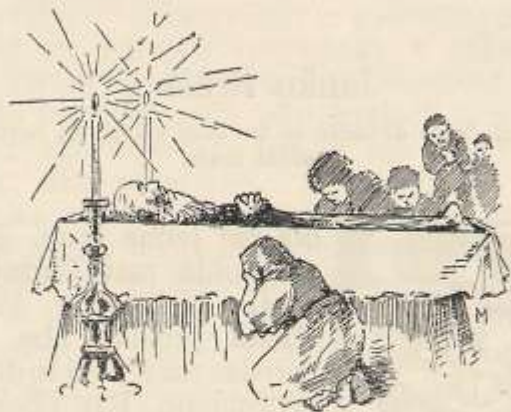
„Ach, verím, verím!“

V tom okamžení i dokonál a bolo po ňom.

Ale spravdivý kňaz žil ešte aj potom a len potom ešte vedel ľuďom vyložiť, ako pravda nezhylna, ako že pravda jest a bude na svete po všetky časy a veky!

Keď konečne zaľúbilo sa Pánu Bohu povolal ho k sebe, tu všetko, malé, veľké, mladé, staré, bohaté, chudobné plakalo

a vykladalo na jeho hrobe; lebo každé
vedelo voľač o ňom povedať, toto a toto
— toto a toto dobrého mi urobil!

Janko Hraško.

Podal *Janko Kalinčák* zo Sv. Jána v Liptove, hovorom tohože kraju.

Bola raz jedna žena. Len nemohla mať žiadnych detí. Nuž vždy Pána Boha prosila, aby jej predsa raz n'jakô to dieťa požehnau. Raz oberala hrach, nuž si tak sťažovala: Ach, keby mi Pán Boh kceu požehnať aspoň takô detiatko, ako jeden hraštek, nuž by sa predsa môjmu srdcu oblahčilo.

Raz, keď už bola od toho času hodná chvíľa, išieiu jej starý do poľa orať a ona doma varila jiesť. Keď prišlo poludnia, ustavične z kuchyne a do kuchyne be-

hala, oškúbala sa a bedúvala: „Ach, Bože môj, ktože môjmu stariemu jiesť zanesie?“

„Ja, mamol!“ zavolalo voľačo zpoza pece. Žena sa obzerala, ale nič nevidela. I hovorila popod nos: „Ale ktože si, kdeže si? Aby ťa porantalo!“ — „I — či ma nevidíte?“ odpovedalo to a skočilo zpoza pece na nálepok (prípecok), z nálepku na lavicu — a tam začalo tancovať. — Bolo to takô malô ako hraštek a malo očká ako lepáriky, len sa mu tak ligotaly, ako milá vec. „Ja som to, váš Janko, váš synáček!“ kričalo. A keď sa mať dobre poprizerala, poprizerala, nuž videla, že ju Pán Boh vyslyšau, — že je to ten ako hraštek, jej spravodlivý synáček — *Janko Hraško**).

*) Poviestku o Jankovi Hraškovi alebo Hraščokovi podali ešte: Ad. Ghillányi a Jožko Bela z Liptova, i P. Dobšinský z Gemera. Lenže u týchto kremä začiatky podobné sú Kalinčákovým podaním, ostatok povesti prejde potom do dejov *Lomidreva* či *Valibuka*. Jako tedy tam rodí sa Lomidrevo čo neobyčajne veľiké dieťa, tak podľa týchto rodí sa čo maličký a iba potom premeni sa na šubaja pekného a silného. — Zrodenie sa Hraška či Hraščoka i Hrašteka podľa týchto, zaslúži tiež vypočuť:

Podľa *A. Ghillányiho*: Žena, žiadostivá dieťaťa, čistí truhlicu, najde v kúťiku hraštek a povie: Keby som aspoň takého syna mala, ako tento hraštek, nuž by dobre bolo. Hraštek položila na kozub a keď navarila obed pre

„No, mamó, len mi dajte skoro jesť; potom zanesiem otcovi!“ — volal Hraško. Mať mu doniesla plnú misu halušiek a on neodišiou od nej, iba keď dno vykúkalo. Potom mu matka pekne na chrbát do plachtičky uviazala misu halušiek pre otca, vidličky a lyžičku pod pazuchu zastrčila; hrniec s polievkou vzau do ruky a išeu preč do poľa otca hľadať.

Išieu si on v dobrej mysli, hvízdajúci; až prišieu k jednému jarčeku. Tu začau škrabať sa v hlavu, nevediac si rady dať, ako cez vodu. Naposledy vytiahou lyžičku a vidličky zpod pazuchy, sadou si do lyžičky ako do člnka, zaveslúvau vidličkou a šťastlive preplaviu sa na

---

muža, zavzdychla si: Ach, Bože, ktože mi zanesie tento obed do poľa mužovi? Len tu odkiaľ kričieť, odtiaľ kričieť: Mamó, dajte sem, veď ja to otcovi donesiem! I vyskočí zpoza pece chlapík, málo väčší, ako hrach. Hraško bol preto, že sa z hrašku vykotúľil. Hrniec síce bol veľký, ako kotál, a Janko — ľedvou že ho bolo od zeme vidno. On ale nič; len pochytil kotál čiže hrniec, vyhodí na plece a zanesie otcovi do poľa. Potom hneď ide na zárobky, na mlatbu atp., ako Lomidrevo.

Jožko Bela rozpráva: ako matka, užialená nad tým, že jej dvoch dcéru hľadajúcich synov zožral drak, šla poradiť sa *baby*, ako by ešte mohla mať syna. Baba jej poradila, že doma najde si medzi šatami hraštek, ten aby zjedla. Žena onedlho zatým porodila chlapca, malúlinkého Hrašku. Nadávala ho ale po trikrát deväť rokov,

druhú stranu. Potom vzau nohy na plecía a utekau, ako čo by ho hnau. Len tu voliakosi prevážiu sa a potkou sa na jednu hrudu; nuž tu pác! spadou do hrádze; hrnec sa mu zabiú a on začau sa topiť v polievke. Skoro ale vytiahou vidličku a tak ako na žrd podopreu sa a dočkau, až polievka preč odtiekla. Potom ale najhoršô nastávalo nešťestia, lebo ťa nemohou z hrádze hore vydriapať. Čo neurobiu? vystaviu si z halušiek most a tak vyslobodiu sa z hrádze a zase tie halušky posberau a išieu vo meno Božie.

Uvideu otca. Z defaka už kričau: „Ňaňo, Ňaňo, Ňaňko môj, nesiem vám jest!“ — A sedliak sa veľmi začudovau, keď len misu videu a nikoho, čo by ju bou nie-

až zrástol na chlapa, ktorý tie najhrubšie duby ako najtenšie konope trhal zo zeme. Potom šiel do sveta — podobne Lomidrevovi.

Podľa *P. Dobšinského*: Otec, keď nevidel na svojom stole do roka ani kôrky chleba, v žiali, že mu žena už s deviatym zlahnúť mala, šiel do poľa orať. V tom deviaty syn šťastne príde na svet, ale maličičký, ako hrašček. Hneď ale ukazuje, kto je on, čo je on. Opatrí jalovicu na krštenie pre kmotrov a kmotričky, otcovi zanesie jest a poháňa mu volky pri oračke. Zatým s otcom a s bratmi šiel k pánovi na *mlatbu*, opatril týmto živnosť a sám šiel do sveta, kde sídca sa s *Mejskalom* a s *Mejzelezom*, vysvobodzoval s nima kráľovské dievky — ako to v *po-vesti Lomidrevo* čítame.

sou. I zavolau: „Kdeže si? Čože si?“ — „„Ej, nuž či ma nevidíte? Ja som to, váš synček, váš Janíček!““ Zadíviu sa otec tým rečiam, lebo doma žiadneho syna nenahau. Ale ako je, tak je; keď sa mu Janíček ukážau, nuž ho ustískau, ubozkávau, ako čo by ho kceu zadrhnúť.

Keď natešili sa do dobrej vôle, Janko dau otcovi jesť. Otec sa ho ale len to opýtau: „A či si mi žiadnej polievky nedoniesou?“ A milý synček rečie: „„A veru nie, ňaňko; lebo prišieu pes a rozbiu materi hrniec, nuž vám nič neposlala.““ Potom začau otec halušky jesť; ale tie mu veľmi pod zubami chrapčaly, nuž sa opýtau, že čo sa to za halušky. A Janko chytrý, skočiu mu do reči: „A veru to mak zle ukľkli, nuž sa to preto takie.“ Ale otec spozoruvau cigáňstvo, lebo videu piesok a zem na haluškách; nuž začau remeň z nohavíc odpasúvať a Janka ním mastiť. Ale tento nečekau dlho, pobrau nohy na plecía a utekau k volom, lebo zavoňau, že by ho to bolelo.

Sedliak, keď sa najedou, pribrau sa zasa ku svojej práci a nedbau nič na to, že mu syn utiekou. Iba keď začne orať, nuž

Hraško volovi v uchu začne kričať: „Hejsa, ne, hejsa!“ Vtedy ho otec zbadau. Nuž prišieu k nemu a hodne ho vyštucuvau, že mu voly zduriu. Ale Janko na to nič nedbau; rád bou, že sa mu to s týma haluškami prepieklo.

Potom Hraško dobre poháňau voly otcovi, nuž si ho otec zaľúbiu. — V tom išieu tadiaľ jeden pán, ktorý sa veľmi začudovau, keď počuu hlas, ale pohoniča nevideu, a prosiu sedliaka, aby mu povedau, čo to tak kričí. Sedliak mu všetko vyrozprávau a ukážau mu svojho syna volovi v uchu. Pán sa veľmi diviu na chlapcovi a umieniu si, že ho na každý spôsob dostať musí; lebo keď z domu odchádzau, prisľúbiu svojej panej, že jej voľač' takieho prinesie, ako ešte nikdy. Začau sa tedy so sedliakom jednať, aby mu toho chlapca prepustiu. Ale tento ani za všetky poklady svoju krú predať nekceu. Vraveu: „Veď je to dar Boží a celô moje potešenia v starosti.“ I vrteu hlavou a len nepredá a nepredá. Ale keď mu Janko pošepou do ucha:

„Len ma predaj, ňaňo, veď mu ja ujdem,“ a keď mu pán sto dukátov slu-

bovau, nuž mu ho vo meno Božie predau.

Pán zapreu Hraška do škatule do jedného fijočka (priprava, priečinok) medzi samé dukáty; škatulu strčiu do visáh (visahy i bisahy, t. j. vak pripravený k sedlu na koni), vysadou si na koňa a popchou. Hraško o krátky čas vyňau nožík z halienky a prevrtau dierku na škatuli i na visavách a pospúšťau všetky dukáty po jednom na cestu; potom spusti sa aj sám. Dobre mu bolo nazpäť trafiť, lebo mu dukáty ukazovaly cestu; ledvou čo ich stačiu sbierať a domov dovliecť. „Hla, ňaňko,“ kričau, „či som ti dobre nepoviedau, aby si ma predau; teraz máš i peniaze i synáčka doma.“ A rodičia ho dobre nepoškrtili od radosti.

Raz varila matka halušky. Janko sa jej prikmotriu a haluštičky z hrnca, čo jedna na vrch vyšla, vyberau. V tom dnuhá prišli vojaci toho pána, čo mu Janko utiekou, hľadať ho. Ledvou stačiu Janko materi pošepnúť, aby ho skryla, že to preňho idú. Nuž táto vzala chytro pokrievku a ako sedeu na uchu hrnca,

len ho tam prichlopila. Vojaci poprevracali celý dom, ale Hraška nikde nenašli.

Odišli vojaci a Janko vyliezol zpod pokrievky, ale cele oparený. Len tak chodiac s boka na bok, dobre že sa dade (dakde) nevyvalu. No ale vraj dobrý pes sa vylíže, aj Janko skoro vychrámau sa z toho a ešte sa ako zahartovau. — Potom predstúpiu pred svojich rodičov a povedau im: „Už máte dosť z čoho žiť, nepotrebuje moje pomoci; ja ale nemám viacej čo robiť u vás; lebo mi tu pokoja nedali. A tak tedy idem ja do sveta svoje šťastia hľadať! Zdraví sa tedy majte!“ A rodičia ho dosť nekceli pustiť; plakali ako malé deti. Ale Janko sa nedau odhovoriť. Išieu deľako, deľako od svojich rodičov, do širého sveta.

* * *

A tak vo dne v noci išieu, de (kde) ho oči niesly. Dosť natrpeu sa i hladu i smädu. Až ho to naposledok zunovalo. Išieu do krčmy, tam sa napiu, čo nevládau na nohách stáť, a rozmýšľau o svojom lóze. Naposledok si premysleu, že pôjde po zboji; ale de? — to sám ne-

vedeu — a ako? keď nemau ani najmenšieho kyjačka!

Dobre si túto vec prežívau a len potom sa pustiu svojou cestou ďalej.

Raz prišieu k jednému vršku, pod ktorým bola hradská cesta. Nuž on všetek ten vršok prevaliu na tú hradsú. Po malej chvíli išli tadiaľ furmani, ktorí fažkô železo viezli; nuž sa veľmi zarmútili, keď videli, že im je nemožno hradskou preísť. Beduvali veľmi, lebo sa im nekcelo nazad vracaf; škrabali sa za ušíma, bohuvali a Pán Boh vie, čo robili i od hnevu i od žiaľu.

Priplichtí sa im tu náš Hraško, smeje sa a zavolá: „Chlapi, čo mi dáte, keď vám ten vrštek preč odnesiem?“ A furmani zavolali: „Nuž ale ty? sto bohov ti do matere! Nuž veď fa nevidno od zeme!“ Ale Janko sa nezľakou. Začau sa s nimi jednať, že ak mu dajú toľko z toho železa, čo si na pleci unesie, že im on ten všetek vršek preč odváfa. Chlapi sa tomu len smiali, ale jeden z nich potom zavolau: „Chlapi, čert nespí, slúbte mu; hádam už len dačo urobí, keď toľko slubuje.“ Nuž mu potom slúbili, čo žiadau.

Hraško iba zašieu za vršek, opreu sa doňho plecom a odrazu ho čím hore tým dolu prevaliu. Furmani iba oči vytreštili a začali sa už teraz o svoje železo obávať. I povedali: „Vítaj, chlape, čo budeš piť?“ — „Nič piť,“ povedau Hraško, „ale mi dajte moje železo!“ — Čo mali robiť? Iba sa poškrabali za ušima a dali mu brať železo. A Hraško pekne-rúče zabrau železo zo všetkých dvanásť vozov na plece a hvízdajúci pobrau sa preč.

Furmani za chvíľku iba hľadeli za ním ako telce; potom ho už i preklínali i skalami hádzali za ním. Ale on nič nedbau, len si išieu svojou cestou, až sa pri jednej šmikni zastaviu a keby sa mu táto nebola nadhodila, bou by sa iba dade v sedemdesiatichsiedmich krajinách zastaviu. Tuná hodiu železo na zem, ktorá sa tak zatriasla, že obloky na kováčovom domku len tak zabrinkly. Vybehou sám majster von z chalupy do šmikne a tam začau tovaryšou kliať: „I bystu Prabohu, chlapci, čo robíte?“ A bou by ich vari aj biu. Ale Janko to nemohou ztrpieť, aby sa dakomu krivda robila; nuž išieu ku kováčovi a povedau mu, že on to narobiu

ten buch so železom, čo si sem doniesou do roboty. Kováč sa dookola zobzerau a zasmiau sa Hraškovi: „I — do pekla, cigáňska žaba! Čože by si ty mohou toľko železa uniešť, veď si nie ani na človeka podatô!“ — Nuž tu na tie slová rozpáliu sa Hraško, zau všetko železo a na malom prste ľavej ruky zvrťau ho ako nič, a potom začau sa hroziť na kováča. Tento padou na kolená a prosiu ho, aby mu prepáči. Janko zavolau: „Nech ti bude, ale mi dáš z toho železa kyjak ukuvať — či vieš?“ A kováč na všetko privoliu.

Štyriadvacať tovaryšov kuvalo potom kyjak. Hraško s kováčom piu ako dúha, čoby mu ani Turek nelapiu; kričali, spievali, vadili sa, ba dakedy dali sa i do vlasou, ale vždy zasa spriatelili sa. Keď sa kováč veľmi opiu, nuž Janko zavše robiu si z neho žarty. Raz, keď na nohách stáť nevláda, pribiu ho za vlasy na stenu; druhý raz ho ako medveďa vodiu po izbe za nos a s ním všelinejakie pletky vyvádza.

Štyriadvacať dní minulo a štyriadvacať tovaryšov dorobilo kyj, čo vážiu deväťstodeväťdesiatdeväť centov. Jednak

zaplatiu za robotu aj za šetky dlhy, čo s kováčom a tovaryšmi napili, a išieu do sveta, kyjom nad hlavou krúťac, až tak povetria cvendžalo.

Šieu už dlho horami po skalách; zodrau si šetky krpčky, tak že ho veľmi omínalo. Hodiu kyj na zem; sadou si pod jeden hríb, čo mu tóňu robiu; vytiahou z vrecka šidlo aj dratvu a začau si krpce plátať. Medzitým išieu tadiaľ jeden človek a bou ustatý. Teda si kceu sadnúť práve na to miesto, kde Janko sedeu. Janko zavolau: „Nesadaj sem, tu sa ľudia!“ Ale človek sa len poobzerau, poobzerau, a keď nikoho nevideu, nuž si len zasa kceu sadať. Janko zasa zavolau: „Nesadaj sem, tu sa ľudia!“ Ale ten človek nič na to nedbau a kceu si len sadnúť. Janko nastaviu šidlo a toto človekovi až po rúčku do tela uviazlo. Človek od veľkej boľasti iba zajačau a utekau preč odtiaľ; lebo sa nazdau, že to tam dačo máta. A Hraško volau: „Tak ti treba, prečo nepočúvaš porady múdrych ľudí!“ — Keď si krpčky poplátau, ľahou si spať a driemau do samieho rána.

Ráno, keď sa zobudiu, išieu ďalej,

hlbšie do hôr. Tu odrazu vidí veliký oheň. Okolo ohňa jedenásť zbojníkov stálo a piekli si celieho vola. Hraško sa preľakou a vyšieou na hustú vysokú svrčinu. Potom zbojníci jiedli a začali si popíjať. Ale Hraško každiemu, čo si začau pohár k ústam prikladať, vyraziu mu ho zpopod nosa šuškou svrčinovou. Zbojníci sa veľmi najedovali, začali kričať a hľadať toho zlieho človeka, čo im takie pletky vystrája. Ale nič nájsť nemohli.

„Ale viete vy čo, chlapci“, — poviedau Janko, keď zo stromu zišieou a k nim pristúpiu, — „ja som to ten zlý, ktorieho hľadáte.“

„A ktože si ty? Čože si ty?“

„Zbojník, tak ako i vy!“ zavolau Hraško.

A tí všetci do smiechu: „„Laľať, páčte že ho! Že vraj zbojník, ako my, a nevidno ho od zeme!““

On na to nič, len pochytiu svoj kyjak a začau im tak ponad hlavy vyvíjať, že cofať museli.

Videli teda, že tu neide na žart, a prijali ho pekne medzi seba, ako svoju roveň (sebe rovného). „I bysťu svete! vedže ma už aj ponúknite z toho mäsa, keď ste

ma prijali!“ povedau Hraško. „„Nuž odrež si; veď ti tu nik slúžiť nebude!““ povedali mu títo. Tak už boli celí kamaráti. Aj napili sa spolu a tí jedenásti popili sa ako číci, len Janko bou celky triezvy.

Postavili ho tedy na vartu. Janko celý ubezpečený, že tu v tých ďalekých horách nič takô ku nim nepríde, ani kyjak sebou nezau, len tak postaviu sa na miesto, prechodiu sa ako vojak poza hlavy zbojníkou a prehvizdúvau si. Len tu raz beží tadiaľ vlk a prehltno ho odrazu ako pes muchu. Tam ten bou vari už na večnosť pochovaný! — Ale jeho múdra hlava aj tu si pomohla. Vytiahou nožík z halienky a začau vlka zdnuky rezať. Vlk zavíjau a svíjau sa od bolesti. Janko len rezau, až kým nepobadau, že vlk nazpät obráti sa s ním; potom mu trocha menej zarezávau do živého. I tak potom vlk doniesou ho nazad až na miesto varty a tam ho vykašľau von. Vlk potom zaberau preč, až mu tak päty cvendžaly, a Janko sa tešiu, že takto i vlkovi prešieu cez rozum.

Ráno sa mu zbojníci iba smiali, keď im vypravuvau, ako znenazdajky a kde staviu sa. A jemu ešte iba teraz behau

mráz po kostiach, keď si pomysleu, ako drhou sa vlkovi v bruchu. „Počuješ, Hraško, hovorili mu potom zbojníci, ak kceš, aby sme ťa naozaj medzi seba vzali, musíš majstrovský kus vykonať. Vieš ty, čo? V Trhanovej má jeden gazda peknie štyri voly; prived ťa sem a vezmeme ťa medzi seba.“

Janko mau srdce zo železa: pomysleu si, že pokiaľ jeho kyjak žije, že potiaľ aj on žije, a pokiaľ on sám žije, že sa nemá ničoho na svete čo obávať. Podvoliu sa na všetko. Akonáhle sa zmrklo, vybrau si štyroch najhodnejších chlapcou a šiou do Trhanovej. Tam na kraji dediny stáa dom vychýreného bohatého gazdu. Maštale stály voľačo ďalej od domu, Hraškovi i s kamarátmi ľahko bolo dostať sa do nich. Ako ale dnu vošieu, začau štabarc robiť. Zbojníci kričali naň, že čo myslí, že ich zlapať môžu. Ale Hraško im odpovedau: „Dajte vy mne pokoj. Preto ja to robím, aby nepovedali, že sme zlodeji, ktorí si len potajomnou krádežou poctivý chlieb zarábätkcejú.“

Ale smelosť jeho nič dobrého nenarobila; lebo gazda, počujúc lárnu, vzau

sekeru na plece, zapáliu do lampáša a šieu pozrieť svoje voly. Tí štyria uskočili a Hraško si stáa na prostried maštale. Gazda vošieu dnu, kceu ďalej ísť; ale mu tu volačô zakričalo: „Stoj!“ Zadíviu sa i zavolau: „Kto si, čô si?“ A to zase volalo: „Stoj! Nuž zbojník som, keď kceš vedieť!“ A Janko nelenivý pochytiu gazdu za prsia, striasou ho ako planú hrušku a soti u ho do kúta. Sedliak nikoho nevideu. Nazdau sa tedy, že to máta. S velikým strachom ušieu ta dnu a medzitým Hraško pekne-rúče odvedou mu voly.

Keď prišieu do hory ku zbojníkom, títo ho začali chváliť, že je hodný chlap. On povedau: „To verím. Ale dobrý chlap sem, dobrý chlap tam, lebo ma ten žart iba život mau stáť; veď ma mau ten sprostý sedliak nohou zadláviť, či bou slepý, či bou hluchý, že ma nevideu!“ — Dali sa šetci do smiechu, ale Hraškovi nebolo do smiechu, lebo mau protiveň, že ho len ako nejakieho chlapca majú. Ale si aj pomysleu: počkaj, príde na psa mráz!

Práve dokiaľ Hraško voly kradou, boli druhí peniaze zbíjať a doniesli ich veľmi

moc; nuž sa začali s nimi deliť a Jankovi kceli cez rozum preísť. Nuž práve keď sa vôl dopekau na ohni, poslali ho na potok droby vymývať, aby zatiaľ z Jankových mozoľov najiedli sa, aj peniaze si rozdelili. Ale on nebou tak hlúpy, ako vyzerau; premysleu si šetko. Zau droby na plece a keď prišieu s nimi ku potoku, hodiou ich na vodu a začau hrozne biť na ne palicou a kričau: „Jaj, veď som to ja nie, ale tamto tí! Jaj, veď som vám ja nič neurobiu, ale tamto tí!“

Zbojníci sa nazdali, že ich to hajdúsi chytať prišli a že to už na Hraškovi tak mláfa. Schytali sa a utekali, koľko im nohy stačily. Janko im vedeu na žilku trafiť. Potom prišieu k ohňu, najiedou sa pečienky ako chlap, pobrau zbojnícke peniaze do vreca a išieu domou ku svojim rodičom, že ich ešte len teraz obsype peňazmi.

Ale tu našieu otca i mater na doske. Plakau, kričau, dávau im svoje peniaze; ale tí sa mu viac neprebudili. Darmo toho volať, kto je už raz na Božom súde. Dau ich teda pekne pochovať, ako sa na dobrô dieťa svedčí.

Po pohrabe odišieu kňaz aj s rechto-

rom z cmitera, odišli i ľudia; iba hrobár a Janko tam ostali. Tento ešte raz kceu pozrieť na svojich rodičov, nachýliu sa nad jamu, prevážiu sa — a člup! spadou do jamy. Hruďa sletela za ním a prichlopila ho na večné veky! Ale on nekceu svoj mladý život tak hociak dokončiť; kričau, plakau, prosiu hrobára, aby mu išieiu k pomoci, že mu dá i zlata i sriebra.

Hrobár bou dakedy vojakom, mau tedy srdce tvrdô. Nuž mu len zavolau: „Lež, keď ti je dobre!“ Hej, bouže tu Janko náš v súrke! Jediný jeho kamarát na cestách bou kyjak a toho teraz tu nemau. Spomenuu si ešte na jedinô materino dedictvo, na svoj nožík. Tento vyťahou teda z vrecka a porozrezávau hrudu na kusy. Keď raz bou von zpod hrudy, už mu bolo ako nič vyskočiť z jamy, trebárs nové hrudy zeme letely na neho, keď to už ten hrobár jamu zahrabúvať začau. Teraz ale hrozne pomstiu sa na ňom. Hodiu ho do jamy a živieho zahrabau tam, kričiac: „Aha, strela ti v materi — lež, keď ti je dobre!“

* * *

Bou už od tohoto času sám na svete ako ten prst. Nemau ani otca, ani matere, netešilo ho už nič. Oddau sa teda do márností svetských. Piu ako Ľurek, biu sa s každým, koho stretou — a takto iba samé šarapaty robiu. Potom, keď sa už i tohoto nasýtiu, nesladilo sa mu nič. Vybrau sa tedy zas po zboji.

Dlho sa túlau veľkými horami a nikoho nevideu, ani vtáčka, ani vrábka. V noci museu na stromách spávať, aby ho zvierence nezedly. Raz večer sedeu tiež tak na strome. Iba uvideu z deľaka svetlo. Zaraduvau sa tedy veľmi a hneď ta bežau. Bolo to tam jedenásť zbojníkov, čo sa pri ohni opekali. Priplichtiu sa Janko k nim pomaly a zavolau: „Pán Boh daj štestia!“ „Pán Boh daj aj tebe!“ odpovedali jemu. Potom sa pomalícky spriatelili a nastala rada; lebo si mali na druhý deň kapitáňa voliť, a ponevác ich bolo len jedenásť, zali i Janka medzi sebä a nahovárali ho, aby aj on štestia probuvau.

Radili sa tedy, ako si majú toho kapitáňa voliť. Jeden radiu tak, druhý inak; až naposledy Janko Hraško sa ohlásiu:

„Čo sa máte veľa dohadúvať? Nech každý svoj kyjak do hora hádže a komu najneskoršie dolu spadne, ten bude kapiťanom.“ Pristali všetci na múdru radu jeho a hneď na svitaní chystali sa k práci. Šeci hádzali do hora svoje kyjaky. Hraško na posledok zakrútiu pár ráz okolo hlavy svojím veľikým budzogáňom, až povetria cvendžalo. Potom ho vyhodiu vysoko, ale vysoko! Zbojníci dosť čakali, pokiaľby spadou, ale nemohli sa ničoho dočkať. Iba na druhý deň na poludnia spadou Jankou kyjak dolu a tak sa do zeme vryu, že po ňom ani vidu ani slychu nezostalo.

Bou potom za vodcu vyvolený; ale vše len bou smutný za svojím kyjakom a kamarátom vravievau: „Dotedy je z nás nič, kým my ten kyjak von nedostaneme.“ — Naposledy dau ho i kopať svojim chlapcom. Tí robili tri dni a ešte predsa len koniec kyjaka vykúkau. Ale Jankovi viac nebolo treba. Chytiu koniec do hrsti a na jeden myk bou kyjak vytiahnutý.

V tom kraji bou utešený kráľovský palác. Jeho steny boly zlatom a striebrom

obitie; v kasniach i v pivniciach bolo mnoho pokladou skrytých. A kráľ zámku predsa nemuseu nikdy obávať sa zlodejov, ačpráve pri tom nikdy ani strážnika na múry nepostaviu. Lebo, ľadte že, to nikde na svete nebolo, čo tu! Na jeho dome sedávau taký kohút, čo hneď a hneď zaspievau, keď n'jaký zlodej na mifu zeme priblíži sa ku zámku. Hraškovi kamaráti už mnoho ráz kceli ten zámok vyzbíjať, ale ten kohút ich vždy prezradiu. Mnoho ráz nič na kohúta nedbali a prišli ku palácu, ale tam už stáli chlapi prihotovení a iba čo im krvavej polievky na uvítanku pripravili. Ale že to už často dosnádzali sa do zámku, kráľ im to nekceu ďalej trpieť a sľúbiu svoju dievku za ženu, kto by tých smelých zbojníkou pobiu. To sa i Hraškovi do ušú donieslo.

Medzitým zbojníci, keď dostali takého hodného kapitána, prosili ho, aby išieu s nimi ten zámok vyzbíjať, aby n'jako popredku toho kohúta zabiu. Hraško sa dau nahovoriť a hneď rozkázau, aby mu desiati kyjak na plecía zali a niesli. On sám sadou si jedenástemu do vrecka, lebo sa mu nekcelo peší íšť. Cestou si

kceu Hraško smiech urobíť a tedy vždy vyskočíu z toho vrecka a kde aká skala bola po ceste, každú tomu jedenástemu položíu ta dnu. Bolo plnô vrecko skáľa a Hraško sedeu na ňom na vrchu. A keď tento hmatau, čo to tam tak ťažkieho, vždy mu ruku odrazíu, aby sa ho vraj netýkau. A keď už potom pre veľkú ťarchu nevládaú a podlamovaly sa mu kolená, vyskočíu Hraško na jeho čiapku a smiau sa mu, ako by ho bou najau.

Prišli tak blízko, že im už k zámku nechybálo iba míľa a krok. Tu zastali. Janko zau svoj kyjak, vyhodíu ho — a kohúta zraziu zo strechy zámku, že viac ani neškrkou. Zbojníci nezbadaní prišli ku komorám zámku. Kapitáň sa prepchau cez kľúčovú dierku do sklepu, otvoríu oblok a zbojníci začali sa ťahať cezeň dnu po jednom. Ale Hraško každiemu nožom odrezau hlavu a telo vtiahou dnu. Potom i jazyk každiemu vyrezau. Jazyky skryu do kapsičky a išíeu s Pánom Bohom.

Ráno prišíeu kráľov kľučiar do sklepu po voľjakej práci. Iba oči vytreštíu nad mŕtvymi telami, čo sa tam porobilo. Pre-

desiu sa, dobre s nôh nepadou. Iba keď si lepšie pretreu oči a videu, že to šetko chlapi ozbrojení, že to voľakto tých dobrých vtákov z hory tuná zkantriu. Zaraduvau sa veľmi, lebo mu prišieu na um kráľov sľub. Hneď to aj mau rozmyslenô, ako si to navlečie.

Predstúpiu potom pred kráľa a povedau, že on to v noci tých zbojníkov zkantriu a pýtau si hneď aj svoju odmenu. Kráľ v radosti, že už bude mať pokoj od tých hôrných chlapov, sľúbiu mu priam svoju céru a kázau robiť prípravu ku svadbe.

Už mali ísť na sobáš. Kde sa vezme tam sa vezme medzi nimi náš Hraško a narobí kriku, lármy do povál, trebars len tak popod nohy obzerať sa museli, aby kričiaceho nepridlávili. „Čo?“ rečie, „vari by tento chumaj tuná dvanástich zbojníkou bou pobiu?“ — ukazovau na mladieho zaťa. „„Áno, tento statočný človek preukázau hlavy jedenástich zbojníkou,““ povedau kráľ, „„teda ty tuná už len čuš!““ — „Hej, čušaf budem, keď aj tú dvanástu hlavu preukáže. A z tých jedenástich jazyky kdeže sa?“ kričau Hraško

a nadávau miliemu zaťkovi do svetských klamárou.

Hneď rozkázau kráľ hlavy posbierať a poprezerať. Jazyka v žiadnej nebolo. „No, najjasnejší kráľ,“ hovoriu už teraz Hraško, „hlava bez jazyka byť nemôže. Opýtajte že sa už teraz toho hlavného mladieho zaťa, kde podeu jazyky?“ A milý hlavný zať onemeu a triasou sa ako osika. — Tu Hraško vytiahou spravodlivé jazyky z kapsičky, prirovnau ich k hlavám a hneď šeci uhádli, čo je vo veci. Spravodlive bou Hraško za muža princezny vyhlásený a toho svetského klamára vyšibali von, aby im viac ani na oči nešieu.

Nechcela princezna za Hrašku ísť, preto že ho nebolo ani vidno od zeme. Ale kráľ dau svoje slovo a tak od toho ani sám ani nik odstúpiť nesmeu. Janka s princeznou sosobášili.

Po sobáši premýšľau Janko o svojich hriechoch. I zaveriu sa, že sa dá na pokania. Dau sa kňazovi ospovedať. Len tu, ako ho kňaz už rozhrešiu a vypovedau „ameň“ — praslo voľač, akoby hrom bou uderiu. A to rozprasla sa na Jankovi koža, ktorou bou stiahnutý. Zo spovedi

navrátiu sa domou šuhaj pekný, utešený ako ruža a vysoký ako jela (jedľa, jadľa; abies, die Tanne).

Princezna svojim očiam verí nekcela, čo sa to porobilo s jej Hraškom. Potom už div od radosti z kože nevyskočila, že si dostala tak veľmi pekného muža. Ešte len zatým bola svadba, akej nikdy na svete nebolo, ani nebude. Šetko sa to tam veselilo, raduvalo, spievalo, tancuvalo, holduvalo. A mladý Janko i s tou jeho žienkou dlho, dlho žili, — hádam až do týchto čias žijú, ak nepomreli.

Stará dievka a čert.

Podal nemenovaný pospolitý pisateľ v zbierke važeckej z Liptova a *Ján Hajšo* z Dúža pri Rimave.

hlapci, sadnite si dolu; budem vám rozprávať jednu hádku.

Kde bolo, tam bolo — bola raz jedna stará dievka. — Rodičia by ju boli vydali za mladi aj desať ráz, ale vtedy nechcela ísť za nikoho; keď ostarala sa ako hríb, bola by už pristala vydať sa za hockoho, ale vohlači viac neprichodili. „Choď si už teraz sama muža hľadať, keď si ho chceš mať!“ povedali jej rodičia.

Zabrala sa a šla. — Stretol ju Kristus Pán: „Kdeže ideš, dievka moja, kde?“ opýtal sa jej. „Idem si hľadať muža!“

riekla dievka. „A veď, keď je tak, poď za mňa; jednako mne každá duša nevesta.“ „A ktože si ty?“ „Ja som Kristus Pán!“ „Teba nechcem; ty si Boh a Boh je svetský dlžník; na toho každý len to volá: Bože daj, daj! I dáva a nemôže uhovieť. No, a ty sám nemal si na svete kde hlavu skloniť, nemal by si ani ženu kde prikloniť.“ „Nuž idi ďalej!“ povedal jej Kristus Pán.

Šla ďalej. Stretol ju čert. „Kdeže ideš, dievka moja, kde?“ opýtal sa jej aj tento. „Idem si hľadať muža!“ riekla dievka. „A veď, keď je tak, poď ty za mňa; jednako ty naposled prídeš len na moje chodníky.“ „A ktože si ty?“ „Ja som čert!“ „Za teba pôjdem, bo tebe dá sa každý a vraví: Nech ma čert vezme! A ty vraj máš peňazí ako pliev; nuž by to bolo do Paroma, ak by si nemal z čoho ženu vychovať!“ Ani dobre nedoriekla, len hodila sa mu na chrbát.

„Počkaj, babo, veď ty zvieš, čo je čert!“ pomyslel si tento a začal ozaj po čertovskej dievku hore-dolu vláčiť, natriasať a sepkať ju, a na každú hrudu podkýňal sa s ňou. Hej, ale zvedel ten priam, čo

je stará baba, keď takto zrovna do šstice nanosila sa mu, vyzauškovala ho s jednej i s druhej strany, vynadala mu do kadejakých loptošov a nakliala sa mu, že by to celému peklu dosť bolo bývalo počúvať.

A čo raz chcel si ju s grgú striasť, to tuhšie chytila sa mu okolo hrdla.

Nuž veru starý čert zunoval starú dievku nosiť.

Nuž ale už len uhyboval sa pod ňou a ozaj neveselo kráčal ďalej.

Stretol ich jeden žiačik.

„Čože tak kluckáš?“ opytuje sa žiačik čerta.

„A veď vidíš, čo mi plece tlačí!“ stenal čert. Čo ale dievkanezbadala, pošepnul žiačikovi, aby ho voľajak od tej starej dievky obránil, že mu dobre zaplatí.

Nuž išli spolu a prišli ku vode — ku hľbokej. Nemohli nijako prejsť.

Žiak podvolil sa, že ich prevedie, ak mu oba budú pomáhať lesicu upliesť. Keď ju už doplietal, zavola na dievku:

„Bež tamto ešte po to prúta, nech ju

dopletiem!“ Počím ta bežala, pojal žiačik čerta sebou na lesicu a preplávali. Ostala dievka za vodou — za hlbokou!

Šli tí dvaja preč. Opýtal sa čert: „No, braček, čo ti za to dám, čo si ma osvobodil od tej dievky starej?“ „A veď ja neviem, čo mi dáš!“ povedal žiak. —

Čert ho zachytil sebou do jedného mesta na krčmu, dal naliať holbu vína a povedal:

„No, braček, tu seď pri víne a ja idem a vnídem do toho najväčšieho pána v meste, tak že na smrť ochorie. Ty potom daj oznámiť sa, že ho vyliečiš. A dáš mu kremä odvarok z tejto zelinky, priam ozdravie a tebe dobre zaplatia. Tak budeme oba na pokoji!““

Čert pošiel po svojich a ten tu upíjal si svoje vínko. Raz stane sa burovisko po celom meste, že ten najväčší pán ochorel na smrť a že kto by mu spomohol, tomu dobre zaplatia.

„Čo len to, tomu ja spomôžem,“ hovoril žiak hostinskému.

A hostinský bežal hneď a zaraz ozná-

miť ho, bo dostal i za to plnú hršť dukátov. Priam pribehli po žiaka.

Žiak dal vypiť pánovi odvarok z tej zeliny; priam pánovi nebolo nič, keď čert z neho vybehol. Žiaka obsypali striebrom a zlatom.

Ide vonká, stojí čert tam: „No, braček, či ti zaplatili a či si na pokoji?“ „„Na pokoji!““ odpovedal žiak. „No, ale vidíš, ja nemôžem byť ešte na pokoji,“ hovoril čert. „Bo mňa neposlali z pekla starej dievke za muža dávať sa, ale tohto pána zkaziť; bo ten už dosť žil. A ty hľadže utekať, aby ťa nedohonili; lebo zle prejdeš, ak ešte raz stretneme sa pri tom pánovi!“

Žiak utekal, ale ho hneď dohonili, aby vrátil sa k tomu pánovi, že mu je zas horšie.

Nepopustili ho, kým nevrátil sa. Ako ide dnu, zavolať čert na žiaka:

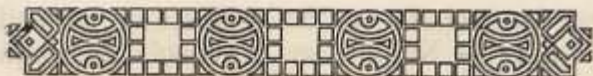
„Či som ti nepovedal, aby si nechodil, že zle prejdeš? Teraz ty tu zkapeš!“

„„No veď je nič, braček,““ hovorí žiak. „Veď som ti len prišiel povedať, že tá stará dievka tu pred bránou na teba čaká!““

Nečakal čert ani na chvíľku, vyskočil z pána a sám Boh vie, kde už teraz prepadnul sa. Pán ale zase ozdravel a žiaka ešte len teraz obdarovali, že mu na celý život bolo dosť!

Červenkráľ a Žltovláska.

Podali: *Zuzanna Mydlienková z Liptova, Pavel Križko zo Zvolena a P. Dobšínský z Gemera.*

o, ale toto, čo vám idem rozprávať, už na ozaj bolo! Bolo ono iste ešte za tých dobrých časov, keď, hľadteže, — ale neľaknite sa! „No, čože? kedyže?“ Nuž hľa, keď svinčičky nosily črievičky a žabky chodily v čepčekoch; keď somáriky po uliciach ostrôžkami čerkaly a zajačky samy na chrtov trúbili. Hej, a bolože vtedy dobre dievčaťom! Vtedy im psi riad umývali a mačky im ho utieraly; husy izbu vymetaly; ryby-podustvy im handry na Hrone praly a raci ich plákali. Vtedy každá so založenýmá rukama iba pri teplej peci vyesedúvala a

predsa nebála sa, že nedostane sa pod čepiec! — Nebojte sa, dievčatá! Začínajú už zase prasiatka nosiť črievičky a žaby chodiť v čepcoch; aj somári už čerkajú po uliciach ostrôžkami. Príde ešte aj to, že vám nebude treba riad umývať, izby vymetať, šaty prať; budete len vysedúvať a každá dostane sa pod čepiec, za koho jej len dušička zažiada — tak ako koľvek stalo sa to aj so Žltovláskou!

„No, veď to, akože to bolo s tou Žltovláskou?“

„No, veď to vám chcem rozpovedať. A keby ste boly čušaly, bolo by skôr bývalo. Počúvajte len.

V sedemdesiatejsiedmej krajine, za skleneným vrchom, za drevenou skalou, za slameným stĺpom býval bohatý kráľ a mal dcéru, Žltovlásku, čo jej vlásy leskly sa ako zlaté slnce a oči ako modré nebe, mohol poďívať sa do nich ako do zrkadla. Pytačov mala na každý prst desať, lež nechcela ísť za žiadneho. Lúbil sa jej jediný Červenkráľ a otec by ju tiež najvďačnejšie bol dal za tohto; ale čože? Červenkráľ bol preto Červenkráľ, že mal

bradu ako plameň červenú, a poktorúc Žltovláska na tú bradu pozrela, vždy jej všetka chuť odpadla za neho ísť.

Darmo hrkútal okolo nej Červenkráľ ako holúbok; darmo dohovárал otec, že čo z toho bude, keď za najväčšieho boháča a kráľa nepôjde a k tomu i za najkaľavnejšieho šuhaja, mimo trocha tej brady. Ale Žltovláska len nechcela a nechcela ísť ani za tohto, ani za žiadneho iného. Naposled jej povedal otec: „A už, dievka moja, neostarieš sa mi v dome, lebo by mi šlo o hanbu; za voľakoho ísť musíš. Dám ti ale na vôľu, vydaj sa, za ktorého sama chceš; veď vieš, že ích máš na každý prst desať, čo aj mňa, aj teba každý od Boha deň unúvajú.“ Tu Žltovláska vyprosila si, že ešte aspoň do roka podievči si a zatiaľ že namyslí sa lebo za toho, lebo za onoho.

Raz zavolá si ti komornú: „Ty — povedá — ískaj mi!“ Komorná íšte, íšte, až naozaj vyíšte — čo? Nuž veru len to, čo v hlave býva. Pekná Žltovláska to nikdy predtým ani potom pri sebe neobadala; ale na tento raz bola to ozaj

poriadna hnida. Iným časom Žltovláska bola by zapálila sa až po uši nad takým dačím; ale teraz jej čosi zcela inšieho sišlo na um a povedala: „Vieš ty, komorná, čo? O tomto nesmieš pred nikým ani ceknúť, lebo by ti bolo jaj beda! Ale keď je už tu toto zvieratko, ono nič nezavinilo, a preto budeme ho chovať.“ I veru chovaly ho krvou cele potajomky v jednej škatulke, až aj zrástlo — no, ale na veliké! Potom daly kožu s neho stiahnuť, vylúžiť, vyrobiť a z toho črievicu ušiť. Žltovláska ešte len teraz prihrozila komornej, aby bola na všetko i hluchá i nemá, čokoľvek bude robiť sa.

Rok minul, ako by len dlaňou plasol, a otec vzal dcéru pred seba, aby už teraz povedala, za koho pôjde. — „Pôjdem, otec môj, za toho, kto uhádne, z čoho je táto črievica, ktorú som tuná zhotoviť dala. Na prvé nech hádajú len samí kráľevičovia; potom, ak tí neuhádnu, trebárs aj samí žobráci.“ Ako vyvolila si sama, tak bolo. Hádali najprv samí kráľovia, hádal i sám Červenkráľ; ale nikto nič neuhádnul. Otec vyhlásil, že už dá dcéru trebárs i za žobráka, len či hádku uhádne.

Hádali teda všelinejakí zo sveta posbie-
raní; ale tiež nič neuhádli.

Medzitým Červenkráľ pomyslel si voľač
a už znal, ako má zaobrátiť sa. Naslu-
boval komornej hory-doly, a tá mu aj
vyzradila, čo to za črievica.

Raz ti potom vtiahne do kráľovho dvoru
voľajaký žobrák na voľajekom trakáči o
jednom chudom koníku. Čelaď ho chcela
vyhnať, že kde rediká sa tam s takým
riadom do kráľovho dvoru. Ale ten po-
stavil sa všetkým do očí, že veď on pri-
šiel vyhádať si nevestu a ak Boh dá,
hneď aj odviezť. Aj tak bolo. Žobrák len
čo pozrel na tú črievicu, priam uhádol a
riekol len toľko, že keď to bolo dakedy
na hlave, prečo by nemohlo byť aj na
nohe! Hneď milá Žltovláska začervenala
sa až po uši a sama prosila ho, aby len
ďalej nevravel, že poručeno Bohu, pôjde
s ním. A otec tiež tak odhádnuť už teraz:
„Koho si si vyvolila, ten s tebou!“ Mu-
sela i obliecť sa hneď len tak po sprosté.
A hneď ako sobáš odstal, žobrák posadil
si nevestu na trakáč a „hyjo končo, kým
si živý — a keď zdochneš, bude druhý!“
liezol s nohy na nohu a kolimbal sa preč.

Ludia sbehuvali sa na diváky a Žltovláska len oči si zakrývala.

* * *

Lezú, lezú; dovlečú sa na šire pole. Tam pásol sa krdeľ bielych oviec. Opytuje sa Žltovláska: „Hej, pastieru, čie že to ovce?“ — „„Čie že by byly? Červenkráľove! Veď je to najbohatší pán a dobrý, niet mu páru pod slnkom!““ rečie pastier. „A ja hriešna, prenešťastná, kdeže som rozum podela, keď som zaňho ist nechcela?“ vzdychá si ona. „Mchlo ma toto všetko paňou volať — a teraz veziem sa s biednym žobrákom!“

Lezú, lezú; dovlečú sa na široké nivy. Tam páslo sa stádo kráv a volov. Opytuje sa Žltovláska: „Hej, pastieru, čie že to statky?“ — „„Čie že by byly? Červenkráľove. Veď je to najbohatší pán a dobrý, niet mu páru pod slnkom!““ „A ja hriešna, prenešťastná, kdeže som rozum podela, keď som zaňho ist nechcela?! Toto všetko mohlo ma volať paňou — a teraz veziem sa s biednym žobrákom!“

Lezú, lezú; dovlečú sa do ďalekých hôr. A tam preháňajú na hole čriedu

žrebco. Opytuje sa Žltovláska: „Hej, pastieru, čiže že to žrebce?“ „„Čiže že by boly? Červenkráľove. Veď je to najbohatší pán a dobrý, niet mu páru pod slnkom!““ „A ja hriešna, prenešťastná, kdeže som rozum podela, keď som zaňho ísť nechcela?! Toto všetko mohlo ma volať paňou — a teraz veziem sa s biednym žobrákom!“

Ako prešli cez tie hory, ukázalo sa im mesto veliké. „Čiže že je toto mesto?“ opýtala sa Žltovláska. „„To je mesto Červenkráľovo,““ odpovedal žobrák. „Ale ma vari len doňho nevezieš?“ „„Nuž ba veru tatam veziem ťa, ženička moja. Tam ja mám pod Červenkráľovým zámkom chalupu; tam my budeme prebývať a pekne spolu nažívať. Ja budem chodiť po svojom remesle — po pýtání; teba pošlem na deň dakde do roboty. Ja donesiem, čo mi dobrí ľudia nadelia, ty voľač zarobiš a z toho pripravíme si vždy chutnú večeru. Tak nám bude ako dvom holúbkom na zelenej ratolesti. Či nie, dušička moja?““ Žltovlásku už iba slzy zaliali a nemohla ani slova preriecť.

On ale z toho nerobil si nič; doviezol

ju a složil v tej chalupe. A ráno zobudil ju ešte na svitaní a hneď jej prikazoval:

„Ako som ti už hovoril, ja idem po svojom, po pýtání a ty pôjdeš do zámku.“

Robotu prestaral som ti ešte večer. Dajú ti lan pleť v záhrade. To je robotička ľahká. Iba to ti povedám, abys mi takto niekoľko mrkvičiek a trochu petržlenu pichla do vrecka. Vidiš, neomykaj sa tak! I toto prislúcha tak trochu k nášmu remeslu. No, len už id', ja si chalupu zamknem. Ach, ale na večer, bude že to za polievčička s tou mrkvičkou a s petržlenom! Ačak mi už bude hotová, čím ja dôjdem?" S tým ju vyštuchol von, chalupu zamknul a sám šiel ako po tom pýtání do mesta.

Čože mala robiť? Nevoľná nevoľnica pobrala sa do toho zámku. Tam už pri vrátach čakaly druhé robotnice na ňu a hneď ju vzaly medzi seba do záhrady riadiť a pleť. A všetko tak dovrávaly sa, že nebodaj mladý Červenkráľ ide ženiť sa, keď vraj ako po dvore a po záhradách, tak aj tam dnu v palotách všetko dá upratúvať a riadiť. Žltovláske iba čo niekedy zavzdychlo sa z hĺboka a nevpravela nič. Plela ako plela — a popri pletí, že bála sa príkazu mužovho, nuž veru pichla naozaj niekoľko tých mrkvičiek a trochu toho petržlenu, čo nik ne-

zbadal. Ale večer, ako išly z roboty, už tam stál záhradník pri bránke a každá robotnica musela vrecká vyvrátiť, či dačo v nich nemá, či dač takého nepizla (neukradla). Nenašli nič u žiadnej, iba u Žltovlásky mrkvičku i petržlen. Hneď záhradník zle-nedobre do nej, že ani za robotu nič nedostane a že — ak nechce hneď rovno do chládku (do väzenia), musí prísť na zajtra to odrobiť. Chtiac-nehtiac, sľúbila sa do roboty.

A doma! Tam ešte len muž vynadal jej do daromnic, ktorá nijak nerozumie sa do svojho remesla; že ako vyžijú, keď ona ani trocha toho zeleného nevedela piznúť, a že kedy dočká sa on pri nej trocha tej chutnej polievky. A doložil: „Zajtra že mi prvá tam budeš v robote, aby som neprišiel i sám do temnice pre teba; bo Červenkráľ nežartuje. Čo previnila si, to odpokutuj si sama!“

Ráno, ako postavila sa Žltovláska do dvora, prišiel k nej ku prvej záhradník, a ako na žart pojal ju za ruku: „Nože,“ hovorí, „ty, čo máš tie dlhé prsty, ukáž ich, či sú také súce do roboty, ako do inšieho.“ A keď prizrel sa jej na tie prš-

teky, iba ako čoby bol chcel posmešky vystrájať, smial sa: „Páčte len, táto dáva sa do roboty! Nuž veď tá nemá nič ruky zrobené! Nuž veď to rúčky iba za sklo!“ — Išla tadiaľ jedna komorná, tej povedal, aby si ju vzali tadnu do roboty, aby jej tam dali páperia do duchien (do perín) nasýpať, ale jemu aby také robotnice neposielali.

Vzaly Žltovlásku komorné do zámku a tam jej dali čosi upratúvať po svetliciach. Vzdychala si ešte len teraz Žltovlásku, aká to tam nádhera, jakej ani doma nevidala. O chvíľku ju ale zavolali, že idú strihať šaty pre mladuchu a že ich budú merať na tú, ktorá bude medzi nimi najšumnejšia a najšvihlejšia. Musela postaviť sa do radu, a hľa! Žltovlásku uznaly všetky komorné za najšumnejšiu a najšvihlejšiu. Nuž na ňu všetky šaty meraly, strihaly a zlatom vyšivaly a šily o dušu; bo že na zajtra má v nich mladucha kráľova tancovať. — Pozde večer prepustily Žltovlásku domov.

Doma muž: „Kdeže si tak dlho? Čože si tam robila? Čože si mi doniesla?“
„„Kdeže som, keď ma nepustili! Čože

som doniesla, keď mi nič nedali!““ rozplakala sa Žltovláska. „No, dobre sme!“ homral, šomral žobrák. „Mám ja ženu zárobnicu! Nuž či my takto vyžijeme, čo ty už po druhý deň nič nedonesieš!“ Ale keď videl, že od žiaľu dobre dačo nestane sa jej, hľadel ju udobriť a vravel: „Netráp sa mi už toľko. Vidiš, veď je to so všetkým nie tak zle, aj po pýtaní chodíš. Bol som dnes i ja v zámku v kuchyni, kde piekli koláče na svadbu. Nadelili aj mne; z toho zavečeriame si pekne spolu.“ A veru ozaj chutných koláčov vyložil z kapsielky za plný tanier. Pochutily samej Žltovláske, bo boly také, aké doma jedávala. Aj lepšie naspala sa teraz, keď videla, že muž udobril sa.

Hia, ale ráno počne ti jej zase: „Inde nemáš kde, musíš zase do zámku do roboty. Aj pripovedal som ťa tatam do kuchyne; povedal som im, aká si šikovná, za to mi hneď viac nadelili a lepšieho. Veď vieš, že ti večer chutilo. A tam dolezie sa ti toho ešte viac; bo tam celú svadbu stroja, keď to už na večer tam bude Červenkráľ so svojou mladou. Len vieš, nepojedz všetko sama.

Tu máš tento hrnčiček. Aby ti ho nik nevidel, priviaž si ho hneď pod zásterku a už trebárs mi len z toho odleješ, čo tebe nadelia; za to ti aspoň nikto nič nesmie riecť, ak by to aj u teba našli. Ale hladže, ja som dávno nič teplého neužil; aby si mi teda neprišla bez trocha tej teplej polievky!“ S tým ju zas vyštuchol von a sám šiel do mesta ako po tom pýtání.

Žltovláske bolo dobre v zámku, v kuchyni. Radi ju mali, bo vedela najlepšie poradiť, ako čo majú k večeri strojiť a variť. Deň minul sa jej ako nič a k večeru mala aj trocha tej polievočky v hrnčičku pod zásterkou. Aj poberala sa už domov. Ale tam, že ako by to bolo, žeby nepodívala sa ani na prvý tanec, nepustili ju, vnutkali ju dnu do svetlice aspoň ku dverom na to podívanie.

A vo svetlici bolo už panstva plno a práve vtedy začínali prvý tanec. Tu ako pochyťajú sa páni a paničky do párov, každý má svoju tanečnicu pri boku, jediný mladý zať ostal nejako bez páru; ani tam medzi panstvom nebolo viac žiadnej, ktorú by si bol pojal. Mladý zať,

šuhaj vrtký, pochyťí odo dverí milú Žltovlásku a zvrta sa s ňou o milých päť! V tom polievka vychlostne sa jej z hrnčeka a zaleje všetky šaty. Hanbila sa náramne a hneď aj porobil sa krik: „Jaj, jaj, kráľova tanečnica zaliala si všetky šaty!“ Hneď prestalo všetko tancovať a trma-vrma a behanie na všetky strany.

V tej trme-vrme Žltovláska ani nezvedela, ako ju otočily všetky komorné, viedly do bočnej izby a tam začaly vyzliekať s nej sprosté šaty a obliekať ju do tých zlatých, čo to predo dňom na ňu pristrihly a tak ušily. Dosť ona, že čo to s ňou robia. Ale tam na to nič nedaly, len ju obliekly a pricípaly, že vyzerala, ako čoby hviezda bola z neba padla.

Iba keď už bola oblečená, otvorila sa dvere a dnu príde sám Červenkráľ a smeje sa jej — ale tak srdečne — v ústrety a vraví: „No, duša moja, či si ešte poznáš svojho muža z chalupy? Ja si teba dobre poznám jako v sprostých, tak aj v týchto kráľovských šatách.“ Hneď uhádla ona tiež, koľko bilo! Iba mu pohrozila tým prštekem, čo jej dal

ním pleť, usmiala sa a zakvačila sa mu na ruku. Červenkráľ predstavil takto všetkým hosťom svoju milú žienku a ich kráľovnu — a bola svadba až do bieleho rána.

A potom ešte len bolo dobre. Keď prišiel Žltovláskin otec navštíviť ich, ona už cele bola navykla sa na svojho muža, aj na jeho červenú a medzitým už trochu počernejšiu briadku. Bála sa vraj len, aby mu skoro nezačala obelievaf!

Černovlasý princ.

Podal *J. Rimavský* z Malohontu, rozpráva *A. H. Škultéty*.

ola raz jedna veľká krajina. Všetci ľudia v tej krajine mali červené vlasy, iba jeden jedinký kráľov syn mal čierne. Po otcovej smrti mal on kraľovať; ale ho poddanstvo pre tie jeho vlasy nemohlo vonkoncom vystáť a starý kráľ popredku obával sa, že ako to bude s krajinou a s jeho synom, keď ho všetci v takej nenávisti majú. I začal premýšľať, či by sa nedalo dáko spomôcť v tej veci a dopytoval sa na všetky strany, ako by sa mohli tie synove vlasy na červené obrátiť. Tu hneď jeden radil toto, druhý zase inšie, tretí tak a štvrtý

inak, a posháňali kde len akú masť, kde len aký olejček od výmyslu sveta, a mastili, treli, súchali, plákali nevoľnú hlavu princovu, až tak s nej tieklo. Ale to všetko nič neosožilo: vlasy predsa len ostaly ako boly čierne. Keď videli, že je všetko daromné, napokon dali biednej hlave pokoj. Ale starý kráľ so dňa na deň i smútil i mrzel sa väčšmi a ten syn mu už nesmel ani na oči. To tak trvalo za hodný čas.

Tu raz — ani by nikto nebol pomyslel — priletí do kráľovského zámku chýr, že tam a tam v tom a v tom meste znajú vlasy obrátiť, na aké len človek chce; ale pri kom sa to má stať, že musí na dlhší čas tam prísť bývať. Ako sa to kráľovi do ušú dostalo, naskutku vypravil syna do toho mesta na päť rokov a prikázal mu veľmi, aby na vlas všetko zachoval, čo mu tam budú radiť. — Dobre lebo nebárs; milý princ šiel do toho mesta a tam, Boh vie, čo s ním všetko vystrájali. Dost na tom, po piatich rokoch poslal preňho otec sluhu a milý princ mal ešte vždy len čierne vlasy, že sa aj okúňal domov; ale len šiel.

Ako už na hodnom kuse prešli, princa začalo veľmi smädiť. I opýtal sa sluhu, že či nezná tu naokolo o dákej vode. „Ba znám,“ povie na to sluha; „hneď sme pri nej.“ A čosi-kamsi dostali sa ku studničke. Ale tá studnička bola taká hlboká, že sa inakšie napiť nemohli, iba keď jeden druhého za nohy držal a tak dnu pustil. Tu oplan sluha začal figle sbierať a povie princovi: „Počkaj málo, idem ja popredku dnu, aby som ti vedel povedať, aká je; len ma mocne drž.“ Princ ulapil sluhu za nohy a tento napil sa do chuti. „Eh, povedá, či je dobrá!“ Prišiel rad na princa. Ale keď už dolu hlavou visel, zavola na neho ten oplan: „No, teraz si mi v moci! Alebo tu zahynieš, alebo mi prisahaj, že mi naveky ostaneš sluhom a mňa za princa uznáš!“ Čože mal neborák princ robiť? Zaprisahal sa oplanovi a potom celou cestou i doma držal sa tak ako sluha. Keď do kráľovského palácu prišli, tu otec a matka veľmi sa tešili, že syn vrátil sa s červenými vlasmi, a poddanstvo falošného princa dobre na rukách nenosilo.

Ale ten oplan nemal v sebe pokoja;

lebo mu šupelo, že by ho predsa nejak mohli poznať, kto je, čo je. I veru začal nové figle smýšľať a urobil sa chorým. Tu kráľ a kráľovna v strachu okolo neho, že čo mu je. Dali mu zavolať lekárovy a tí mu ponúkali všelijaké lieky a všelijaké zelinky. On šelma nič nechcel do úst vziať, že je to vraj všetko daromné; ale aby vypravili toho sluhu ku tej a tej studničke, o ktorej on dobre vie, že keď napije sa z nej, lepšie mu bude. A tú studničku chodil vartovať jeden šarkan; nuž sa nazdal oplán, že princ tam príde o život a nebude mu viac na závade.

Neborák princ voľky-nevoľky naraz naskutku musel stúpať po tú vodu a aj šťastlive prišiel ku tej studničke. Ale tu zalomil rukama: „Ach, Bože, Bože, ja nešťastný, prenešťastný človek!“ A pustil sa do plaču, až mu slzy do studničky padaly. Tu jedna z tých sĺz kvapla šarkanovi rovno do slepého oka a to mu naskutku ozdravelo. I spýta sa ho ten šarkan, že čo tak narieka. „Ach, tak a tak,“ žaloval sa princ, „keď neviem, ako by som si mohol vody nabrať.“ — „No

neplač,““ ohlásil sa zase ten zo studničky; „„len si spust' dnu džbánček, ja ti naberiem.““ Princ spustil dnu prázdny džbánček a šarkan podal mu ho plný von. Tak sa vrátil domov a falošný princ, keď sa napil tej vody, skočil na nohy, že mu je už nič.

Lež onedlho urobil sa zase chorým a povedal, že iba tak ozdravie, ak mu sluha zo skleneného zámku Floriánu dovedie. Princ sa musel poznovu na cestu schystať a pohrozili mu veľmi, aby sa ponáhal, ako len môže, a bez tej paničky aby ani domov nechodil.

Išiel on neborák, išiel a idúci všakovak premýšľal, čoho sa on to dožil a čo to s ním ešte bude. Ako si tak premyšľuje, zrazu vidí pred sebou veľkú silu mravcov cez cestu prechádzať; šly pekne za radom, ako dáke vojsko. On zastal a čakal za hodnú chvíľu, kým prešly, lebo sa mu ľúto videlo po nich šliapať. Na samý pokon kráčal jeden veľký mravec a mal korunku na hlave. Ten mu ďakoval veľmi, že jeho poddaným neublížil a sľúbil mu, že keď bude potrebovať pomoc, aby si len naňho pomyslel. S tým

sa pobral za druhými mravcami a princ šiel tiež svojou cestou ďalej. — Po chvíli sa dostal do jednej brezinky a tam zazrel, ako sa dva vtáčky lapily do sídla a krídlama trepotaly. On hneď pobehnul ta, vymotal ich z osídla a pustil po slobode. Vtáčky veselo zaspievaly a sľúbili mu tiež, že mu budú na pomoci. — Ako sa dostal von z tej brezinky, prišiel k jednomu potôčku a tam na brehu prplila sa v piesku rybka a mala perlovú korunku na hlave. Len čo ju zazrel, hneď ju zdvihol a hodil do vody. Tá najprv bystro začlapkala, potom ale vytrčila hlávku s korunkou a ďakovala mu veľmi, že jej nedal na tom piesku zahynúť. „Veď sa ti,“ povedá, „ešte odslúžim,“ začlapotala zase a zanorila sa pod vodu.

Milý princ zadlho potom ešte putoval sem a tam, až na veľa zablyštal sa mu v očiach sklenený zámok a on sa poponáhľal, aby ešte za vidna došiel doňho. Ako príde ku bráne, tu ti stojí Ježibaba s holým mečom na varte. On sa jej pokloní pekne, ale ona ani neďakuje, len zle-nedobre na neho, ako sa opovážil sem prísť a že mu hneď hlavu zotne.

Tu ten neboráčik začal sa vyhovárať, že veď by on nikdá nebol sem prišiel, ale že tam a tam ochorel jeden princ, ktorý povedal, že neozdravie, len keď Floriánu dostane; nuž že ho pre túto poslali. „To je inšie,“ povedala na to Ježibaba; „tak si ty v ničom nie vinovatý!“ a voviedla ho do zámku. „No, vraj, teraz si len vydýchni, zajtra sa budeme ďalej shovárať.“ Dala mu dobrú večeru a ukázala mu, kde má spať. Princ si chutne zavečeral, uložil sa a spal ako v oleji.

Ráno prišla k nemu Ježibaba s holým mečom v ruke a riekla mu: „Synak, nie si ty prvý, čo chceš Floriánu odviešť. Dost' tu už bolo takých, čo ju pýtali a ja som ju každému prisľúbila, kto sa mi podvolí do roboty. Ale vidíš tento meč? Každý pod ním nechal hlavu. A tak povedám i tebe: prepustím ti Floriánu, prepustím, ak mi vykonáš, čo ti poručím; ale si popredku rozmysli, lebo ak nevykonáš, tu hlavu položíš!“ Princ videl, že to nie žart, ale čo mal robiť? Bez Floriány nesmel sa domov vrátiť. Nuž len, poručeno Bohu, chcel získať šťastie. „No dobre, synak, dobre,“ poký-

vala Ježibaba hlavou: „tak sa len chystaj do roboty.“

S tým pošla do komory a vyniesla kilu maku, kilu prosa a dobre všetko smiešala. „Tu máš,“ povedá, „toto mi do jedného zrnka povyberáš a do večera aby si bol hotový s robotou!“ V tom sa zvrtila a šla s mečom pod bránu. „No už si mi ho dala,“ hovoril princ sám k sebe. „Len kto to dakedy slýchal, takúto robotu!“ A už bol v strachu o svoju hlavu. Ale na šťastie prišiel mu na um ten veľký mravec s korunkou, a ten ti už stojí pred ním a za ním valí sa sila drobných mravcov. „No,“ ohlási sa kráľ mravcov, „neboj sa nič; my sme ti prišli na pomoc. Ty len choď, poobzeraj sa po zámku; my to už pooberáme.“ Neprešla hodina, mravci už boli hotoví, a keď princ vrátil sa, ani znaku po nich, len jedna hromádka maku a druhá prosa pekne osobitne. Keď slnko zapadalo, prihrmela naježená Ježibaba s holým mečom v ruke. Šla ako na isté pre princovu hlavu; ale ako zazrela dve hromádky pekne osobitne, priam skrotla a obrátila na pekné: „Dobre,“ vraví, „dobre, vidím, že si sa

pousiloval. Teraz si už len zavečeraj a oddýchni; lebo aby si vedel, toto je ešte málo, zajtra dostaneš druhú robotu.“ Neborák princ nazdal sa, že ráno už Floriánu povedie; ale keď toto počul, odnechcela sa mu večera a celú noc nemohol oka zažmúriť, len sa tak s boka na bok obracal.

Ešte len slnko vychádzalo, už Ježibaba prikvitla a položila dve sklenice na stôl. „Tu,“ povedá, „do týchto skleníc doniesieš mi živej a mŕtvej vody, trebárs len po jednej kvapke; ale do večera musíš tu byť s ňou, síce ti doista hlavu zotnem.“ S tým sa zvrtila zase a išla pod bránu vartovať. Milý princ si lámal hlavu, čo je to za živá a mŕtva voda a kde a ako ju má opatriť. V tom počuje zaklopať na oblok; obzre sa a tam vidí dva pekné vtáčky. To boly tie isté, ktoré z osídla bol vysvobodil. On chytro otvoril oblok a jeden z tých vtáčkov zaštebotal: „Ne-tráp sa nič, my sme ti prišli na pomoc a donesieme ti živú i mŕtvu vodu. Okolo večera budeme tu.“ — Vtáčky sa schytily na krýdla a letely, letely do ďalekej krajiny, kde sa zastavily pri jedných ši-

beniciach, na ktorých visel obesenec a pod ním plakal jeden človek. — Princ vyšiel do záhrady a prechádzal sa tam celý deň. Keď sa vracal, práve doletúvaly vtáčky dnu oblokom a pustily z pištekov po kvapke vody, jeden do jednej, druhý do druhej sklenice a riekli mu: „Tu máš, čo Ježibaba žiadala, a keď sa ňa opýta, kde si to vzal, povedz, že mŕtva voda je slza z oka obeseného syna a živá že je slza plačúceho pod ním otca.“ — Vtáčky vybrnkly a keď nahnevaná Ježibaba prišla, princ jej ukázal živú i mŕtvu vodu i rozpovedal, čo od vtáčikov počul. Ježibaba vzala sklenky a pochválila princa, že sa dobre zadržal; ale mu Floriánu ešte nechcela prepustiť, že iba ak ešte jednu robotu vykoná a tú že mu oznámi zajtra. — Princ i teraz len málo večeral a veľmi plano spal, čo ho ten zajtrajšok trápil.

Ešte len slnko vychádzalo, už sa ustanovila Ježibaba a chytila ho hneď za ruku: „Pod,“ povedá, „za mnou!“ Tak ho viedla, až prišli na morský breh. Tu Ježibaba postála a oslovila ho: „Hľadže, do toho mora padol mi zlatý prsteň, ten

mi do večera vystanoviš, síce prídeš o hlavu.“ S tým ho nechala tam a šla striežť pod bránu. — Smutný princ prechodil sa hore-dolu po tom morskom brehu; nevedel, či má dnu skočiť, či čo urobiť. V tom voľač zčľapotalo a on sa chytró obzre. Tu práve jedna rybka vystrčila hlávku z mora a perlová korunka zaligotala sa na nej. Bola to tá istá, čo ju z toho piesku do potoka hodil. „No, netráp sa nič,“ preriekla rybka; „prišla som ti na pomoc; ten prsteň ti vystanovím.“ Hneď dala rozkaz všetkým rybám, aby po celom mori hľadaly. I hľadaly ho, hľadaly od rána do poludnia, od poludnia do večera; ale milý prsteň nikde nemohly najstť. I princ i kráľovná rýb počali byť už v starosti. Napokon ho predsa jedna len našla a priplávala s ním ku kráľovnej. Tá ho vylúčila (vyhodila, vyšmarila) na breh a zmizla. Princ s veľkou radosťou zodvihol prsteň a ponáhlal sa k Ježibabe. „No, či ho máš?“ zavolala táto proti nemu a natiahla ruku s mečom. „Tu je!“ odpovedal princ a dal jej ho do ruky. „Tvoje šťastie!“ zadudrala stará, „tvoje veľké šťastie! No

a čo som slúbila, to sa aj stane; lež ešte len tu prenocujte.“ Princovi chutne padla večera a spal zasa ako v oleji.

Ale Ježibaba nespala celú noc; zakúpila do pece a piekla im koláče na cestu. Ráno zavčasu zobudila Floriánu, aby všetko sporiadala. Tá sa sobrala razom a vzala sebou i tie skleničky so živou a mŕtvou vodou. Pred zámkom stály už zapriahnuté štyri kone v hrdom koči. Floriána a princ vysadli si a preleteli šťastlivo do kráľovského palácu.

Tu ten oplan, ako tú krásnu paničku zazrel, priam ozdravel a žily len tak ihraly v ňom. Ale Floriána, ako raz pozrela na neho, tak ho viacej ani len vidieť nechcela; lebo sa jej kremä ten jej osvoboditeľ páčil. Keď to ten falošný princ zbadal, nahneval sa veľmi a aby jeho pestvo ešte dajak nevyzradilo sa, zavolať kráľovského syna do zahrady a tam ho zabil. Ale po chvíli šla tadiaľ Floriána a keď toho mŕtveho tam zazrela, frkla mu do očí tej živej vody — i obžil na skutku. A čo viac, v tom okamžení premenily sa mu aj čierne vlasy na červené. Tu jej princ vyroz-

prával všetko od počiatku, kto je a ako sa s ním vodilo. V tom nadišiel ten oplan a chcel sa oboriť na kráľovského syna. Ale Floriána fŕkla mu do očí tej mŕtvej vody a bolo hneď po ňom.

No a teraz len bola naozajstná radosť! Rodičia objímali svojho opravdového syna a svoju krásnu nevestu. Bola svadba a všetko poddanstvo radovalo sa s nimi.

O krásnej Ibronke.

Podali: *Janko Kaderiak* z Asódu pri Pešti a *Eudo Reuss* z Veľkej Revúci.

hodily v jednej dedine dievky na priadky, všetky do jedného pokrajného domu. Každá už mala frajera, kremä krásna Ibronka nie. Lúto jej bolo, že ona jediná nemá s kým ani prerieť, podčím druhé dievčence žartovaly sa, nazabávaly sa do dobrej vôle so svojimi záletníkmi. A tie druhé ju aj domrzaly, že by si ho trebárs zo slamy uplietla, keď tak nemá žiadneho záletníka. A raz čo ti neurobily? Vzaly snopok zo strechy, pripravily do kabaňky, klobúk na to zastrčily a tak

postavily ku nej na lavicu, že to vraj jej záletník.

Namrzená Ibronka len tak prehodila: „Veď keby už len prišiel nejaký, čo by priam čert bol!“ A páč ti ho len! Ešte toho večera prišiel šuhaj driečny na priadky a zasadnul si vedľa krásnej Ibronky. Prichodil potom každý večer, držal sa ako pán, všeličo na preslinky rozdával, aj sviece na svetlo prinášal pre všetky; ale iba okolo Ibronky točil sa a pekne jej dvoril. Dievčence počaly jej ho už závidieť. Ibronka rástla až do neba od samej radosti, kedykoľvek pozrela na driečneho šuhaja. Kremä jedno nezdalo sa jej pri ňom, že nikda nemohla vyvábiť z neho, kto by bol, odkiaľ by bol, a že čo raz vyprevádzal ju z priadok, vždy pred polnocou zmiznul jej z očí, ani nezbadala ako a v ktorú stranu.

Radila sa ona jednej starej ženy, ako by to bolo navliecť, žeby sa dozvedela, kto je, z kade je ten jej frajer. Stará žena poradila jej, aby nakrútila hodné kľbko pradziva a keď frajer bude odchodiť, pripála mu koniec niti o šaty a

kadiaľ niť za ním sbrúsi sa s kľbka, tam aby šla.

Ibronka urobila tak hneď na druhý večer, keď ju milý záletník vyprevádzal. Podčím sbrúsenú niť namotala zasa v kľbko za ním, priviedlo ju to na cimiter ku samým dverám kostnice. Kľúčovou dierkou nazrela sa dnu. A tu čo ti nevidí? Jej premilený záletník, kde čo ešte našiel trocha umrlčiny na kostiach, tú driapal dolu a robil z toho sušienky a čo také na tie preslinky a z kostí vytáčať sviece. Preľakla sa náramne a ušla domov. Nikda viac potom neukázala sa na priadkach!*)

Ale jej už raz darmo bolo ukrývať sa pred tým frajerom. O polnoci raz postavil sa jej on sám pod oblôčkom na komôrke a zavolať:

On: Čože si videla, čože si videla,
keď si za mnou do cintorína bežala?

*) Podľa Kaderiaka i podľa mojej matkinho rozprávania doviadlo kľbko dievčinu ku kostolným dverám, kde cez kľúčovú dierku videla, ako čert, ten jej frajer, piekol si dieťa na oltári nad zažatými voskovicami. Ona zariekla sa navždy ísť do kostola. — Názov tejto povesti podľa Reussa: Čertu oddaná panna.

P. Dobšínský.

Ona na to: Cože by som povedala,
keď som ja nič nevidela?!

On: Keď nepovieš, umre ti *brat!*

Ona: A — keď umre, ležať bude.

Ešte v tú noc do rána umrel jej brat
a pochovali ho. — Po pohrabe na polnoc
postavil sa frajer zasa do oblôčka.

On: Cože si videla, čože si videla,
keď si za mnou do cintorína bežala?

Ona: Cože by som povedala,
keď som ja nič nevidela?!

On: Keď nepovieš, umre ti *sestra!*

Ona: A — keď umre, ležať bude.

Ešte v tú noc do rána umrela jej se-
stra a pochovali ju. — A tak umrel po-
tom krásnej Ibronke *otec*, umrela i *mat.*
Ostala na tom svete sama opustená, ako
tá bylina v poli.

Ibronka už potom iba susedov svolala
a poručila im ako naposled: „Hľadteže,
moji milí susedia, keď ja umrem, nepre-
nášajte vy moju truhlu ponad prah cez
dvere, ani nedajte udrieť truhlou tri razy
o prah; ale dajte popod prah jamu vy-
kopat a tou dierou vytiahnite moju truhlu
von z domu. A zapriahnite do kočička
toho konička, čo ešte v staji máme, a

pochovejete mňa tam, kde ten koník so mnou zastane.“

Stalo sa, čo stať sa malo. Ešte naposledok ustanovil sa frajer pod oblok.

On: Čože si videla, čože si videla, keď si za mnou do cintorína bežala?

Ona: Čože by som povedala, keď som ja nič nevidela?!

On: Keď nepovieš, umreš i ty!

Ona: A — keď umrem, ležať budem.

Ešte v tú noc do rána dokonala aj krásna Ibronka. Súsedia ju poobliekali, ako si sama kázala. Potom ju vložili do truhly (do trúny) a truhlu popod domový prah prevliekli i vložili na kočík, a pustili toho konička s ňou, kadiaľ sám ísť chcel. Koníček zaviezol truhlu na krížne cesty a tam zastal, akoby ho bol prikoval. Tam teda na krížnych cestách zahrabali krásnu Ibronku. A to bolo v zimný čas.

* * *

Keď otváralo sa jaro a kvietky vykvetať počaly, vyrástla aj Ibronka z hrobu. Vyrástla ona v krásnu ľaliju a veľmi utešene zakvitla prekrásnym bielym kve-

tom. Viezol sa tadiaľ na koči mladý pán
a zazrel tu krásnu Ialiju. „Hej, pohonič,
zastaň! A ty, Miško,“ volal na svojho

mládenca, „skoč dolu s koča a odtrhni
mi tamto tú Ialiju!“ Mládenec skočil ku
hrobu, ale ako chcel odtrhnúť Ialiju, tá
mu zpopred očí zmizla. „Pane,“ povedá,

„tu už kvetu niet!“ „Čo? vari sa ti marí, a či si vlčiu tmu dostal?“ „hovorí pán.“ „Ved' odtiaľto vidím tú ľaliju. Pohonič, ty mu ju ukáž. A rezko sa majtel!“ „Ale tu aj pohonič darmo skočil z kozlíka. Len ako čo by mu bolo mrklo v očiach, tak nič nevidel, keď ku hrobu kročil. A pánovi ešte vždy tam pred očima belela sa tá ľalija. Skočil si teda sám po ňu a odlomil ju hneď, len akoby sama bola dala sa mu do ruky. Položil si ju za klobúk a keď prišiel domov, zavesil klobúk so všetkým na klin; navečeral sa dobre, ani nič nezvýšil, a ľahol si spať.“

Okolo polnoci ztrasie sa ľalija za klobúkom a urobí sa z nej krásna panna a začne po stole i po skryni hľadať a hovoriť:

Tu jedli, tu pili:
mne nič nezvýšili.

A keď nič nenašla, zatriasla sa znovu a bola ľalijou ako prv za klobúkom.

Na ráno vstane pán a tu mu po stole aj v skryni všetko poprevracané. Hneď vzal mládenca na prísnu otázku, že kto mu to v noci chodil po svetlici. Ale ten, čoby ho bol zabil, ale ani nikto druhý

nevedel nič. „No, veď ono vykvitne, čo je to!“ hovoril pán mládencovi. „Ale ak by to ešte i na druhú noc tak malo byť a ty o tom nič nebudeš vedieť, nuž o hlavu kratší budeš!“

Na tú druhú noc pozoroval už mládenec z bočnej izby kľúčovou dierkou na všetko. O polnoci vidí, ako okolo toho klobúka robí sa svetlo, ľalija strasie sa a premení v krásnu pannu. Všetky skryne zdulovala a keď naposled kus koláča našla, nuž preriekla:

Tu jedli, tu pili,
i mne dač zvýšili.

Zajedla si chutne. Potom nahla sa nad spiaceho pána a tri razy ho bozkala. Len čo striasla sa, bola zasa ľalijou ako prv za klobúkom.

Ráno mládenec vyrozprával pánovi všetko. Pán pokrútil hlavou, ale neriekol nič; iba potom večer kázal kuchárovi nahotovať na stôl dobrých jedál a dobrého vína. Pomyslel si: sám presvedčíš sa najlepšie. V noci robil sa, ako by spal; ale nespál. Keď prišla polnoc, zasvitlo to, z ľalije urobila sa krásna panna, čo

celá svetlica ožiarila sa od nej. Keď videla jedlá, nápoje na stole, uradovaná preriekla:

Tu jedli, tu pili;
ver aj mne zvýšili.

Najedla sa, napila sa do chuti a šla rovno k pánovej posteli. Ako nahla sa nad neho, pán ju uchytil cez poly a nepustil viac. Dosť ona premieňala sa mu v rukách na žabu, na jaštericu, na hada, na všakové tvory na svete, on si ju nepustil a povedal: „Nepustím ťa, duša drahá, nepustím; kým zasa takou pannou nebudeš, ako si prv bola a kým mi nesľúbiš, že pôjdeš za mňa!“ Na veľa, na veľa stala sa z nej znovu krásna Ibronka; ale kremä pod tou výminkou sľúbila sa mu, ak nikdy nepôjde s ňou do kostola. Aj sosobášil sa dali len doma.

* * *

Žili oni pekne spolu, tak ako to Pán Boh prikázal. A mali i dieťa, — krásno dievčatko, len ako by matke z oka bolo vypadlo; prečo ho inak ani nepozvali, iba po matke krásnou Ibronkou.

Ale milá mať v kostole len nebola a

nebola. Na veľa, na veľa počal jej muž i dohovárať, prečo ona kostol ešte zďaleka obchodí. A že vraj, každá statočná matka vedie si dieťa sama do kostola pred Pána Boha, kremä ona nikda. Nuž na veľa dohovárania raz potom sama povedala: „Poručeno Bohu, už len pôjdem i ja!“

Ako modlila sa v tom kostole — ale nemohla ani dobre modliť sa od strachu — zazrela toho svojho dávnejšieho frajera, ako kukal na ňu a zarehotal sa jej zpoza oltára. Hneď vedela, že to so všetkým dobre nebude. I veru, keď vychodila z kostola, tam postavil sa jej ku boku, ako keď dakedy z tých priadok odprevádzali sa, a pošeptal jej: „Už po sedemdesiatich siedmich krajinách vo všetkých kostoloch hľadal som ťa; konečne viem, kde si. Vidíme sa na večer!“

Ako prichodila polnoc, postavil sa jej do obloka a opýtal sa:

On: Čože si videla, čože si videla,
keď si za mnou do cintorína bežala?

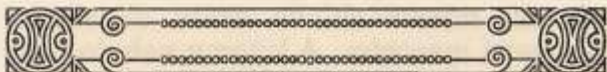
Ona: Čože by som povedala,
keď som ja nič nevidela?!

On: Keď nepovieš, umre ti *dieťa!*

Ona sa preľakla, dobre hneď srdce v nej nepuklo. A teraz už vyrozprávala mu všetko, čo tam v tej kostnici videla. Ako dorozprávala, priam dušu pustila a ten jej frajer zmiznul, ani nikda viac nebolo o ňom chyrovať nič. Ibronka leží zas na krížnych cestách pochovaná. Kto tadiaľ ide, povzdychne si za ňou. Doma ale teší malá dievčinka utrápeného otca, že keď dorastie, nezahanbí sa veru za svoju mamičku, ale bude i z nej taká hodná krásna Ibronka.

O sirote.

Podal a rozpráva *Jonathan Čipka z Malohontu.*

pustená ako prst ostala Hanka na širom svete. Pred tromi rokmi umrela jej dobrá matka. Otec oženil sa znovu a to bolo jeho nešťastie, lebo mu zlostná žena hrýzla srdce, tak že pod rokom vyschnul ako trieska. Otec, matka, bračok, sestra, všetko vymrelo; len Hanka ostala, aby trpela krivdu od ukrutnej macochy. Neborkej ústa boli spuchnuté od zauškovanania, chrbát očerný od palice, ruky doškriabané od roboty, oči červené od plaču, tvár bledá od žiaľu, líca vpadnuté od hladu. Kto ju len videl, zaplakal nad ňou. Miesto múky popol, miesto kaše

piesok, miesto chleba skalú dávala jej mrchavá macocha. A k tomu nebolo toho hniliaka, toho žráča, toho daromníka, do ktorého by jej nebola nadávala.

I zabrala sa nevoľná sirota na cintorín, aby zaplakala nad hrobom matkiným a vyžalovala biedu svoju otcovi. Jasne svietil mesiačik na vysoké topole, ktoré povyrastaly z hrobov a Hanka stojí pred bránou cintorína. Rada by dnu, ale nemôže, lebo sú dvere mocne zamknuté. Tu zalomí rukama a počne žalostne nariekať. Ako tak narieka, postavil sa pred ňou jeden staručký žobráčik a pekne sa jej opýta: „Kdeže, kde, dievka moja, tak pozde?“ Vyžalovala Hanka krivdu svoju a prosila, aby jej otvoril bránu, že ide žalovať sa matke, otcovi, sestre, bratovi. „Ach, dievka moja,“ povedal jej ten staručký, a to bol Pán Kristus, — „veď ťa tvoji rodičia nepočujú; ale na ty tento šípový prútik, šibni tri razy ním na hroby tvojich milých a v tom okamžení otvorí sa!“

Brána rozletela sa a Hanka kráčala ponad staré i nové hroby k svojim milým. Príde k sestrinmu hrobu, šibne prvý

raz šípovým prútikom naň a z hlbokého hrobu ozve sa hlas sestry: „Kto to klope na môj hrob?“ „Ach, sestrička moja, otvorže mi, otvor!“ zaplače Hanka. Šibne prútikom druhý i tretí raz a sestrin hrob otvorí sa. V bielej plachtičke ukrútená sedí v ňom sestra. I žaluje Hanka svoju biedu a umrelkyňa plače s ňou. Po chvíli jej slabým hlasom povie: „Obzriže sa, sestrička, obzri, kde ti braček leží!“ Hanka sa obzre, sestra zmizne, hrob zavre sa.

Ide ďalej k bračkovmu hrobu; šibne naň prvý raz šípovým prútikom a z hlbokého hrobu ozve sa hlas brata: „Kto to klope na môj hrob?“ „Ach, braček môj, otvorže mi, otvor!“ Šibne prútikom druhý raz i tretí raz a hrob bratov otvorí sa. V bielom kepeni okrútený sedí v ňom brat. I žaluje Hanka svoju biedu a umrlec plače s ňou a po chvíli slabým hlasom povie: „Obzriže sa, sestrička, obzri, kde ti otec leží!“ Hanka sa obzre, brat zmizne, hrob zavre sa.

Nevoľnica kráča k otcovmu hrobu; šibne naň šípovým prútikom prvý raz a

z hlbokého hrobu ozve sa otcov hlas: „Kto to klope na môj hrob?“ „Ach, otec môj drahý, otvorteže mi, otvorte!“ Šibne prútikom druhý raz i tretí raz, hrob rozletí sa a v ňom sedí umrlý otec. I rozpráva Hanka krivdy svoje, žaluje na macochu a umrlec plače s ňou a o chvíľu slabým hlasom povie: „Obzriže sa, dievka moja, obzri, kde ti matka leží!“ Nešťastná dcéra sa obzre, otec zmizne a hrob zavre sa.

Slzy ju od žiaľu zalialy a tak sa pobrala na matkin hrob; ale si umienila, že už viacej neobzre sa. Šibne šípovým prútikom na zarastený matkin hrob prvý raz a z hlbokého hrobu počuje volať matku: „Kto to klope na môj hrob?“ „Ach, matka moja drahá, otvorteže mi, otvorte!“ plače Hanka. Šibne prútikom druhý raz i tretí raz, hrob rozletí sa a v ňom sedí umrlá matka. I rozpráva Hanka krivdy svoje, žaluje sa na macochu a dobrá matka plače s ňou. Po chvíli prerečie žalostným hlasom: „Obzriže sa, dievka moja, obzri, aký tam mládenec stojí!“ Hanka ale povie: „Veru sa ja, matka moja, neobzriem; lebo by ste sa

mi skryli!““ I objíme dobrá matka opu-
stenú sirotu; zem strasie sa a zasype
matku i dcéru! Hanka leží pri vlastnej
materi!

Divotvorný lovec.

Podal Anton Klein.

hlbokej doline býval starý lovec, ktorý jedine divinou živil sa. Neďaleko svojho domku mal jazero, po ktorom na plčke vozieval sa a kde čo zočil, všetko ulovil. Pri letela mu raz hrôza kačiek na to jazero. Po jednej ich strieľať, to by nebolo nič; chcel ich mať odrazu všetky. Čo ti nevymyslel? Veď, vraj, keď kačka hlce hada, ten celý prevlečie sa cez ňu a s druhej strany zachytí ho druhá, a keď i cez tú prevlečie sa, zachytí ho i tretia a tak visia a morcujú sa na ňom. Ušúlal on teda masťný motúz dlhočizný, zatiahol s plčkou do šašiny,

pustil motúz na vodu a striehol na kačky. Kačky priletely, rozkrákorily sa a lapaly si hláčky. Tu nadhodily na ten mastný motúz a hneď ho prvá shltla a keď cez ňu prevliekol sa, shltla ho i druhá a tak zachytila ho i tretia i štvrtá a že dlhý bol, navliekly sa naň všetky a lovec mal ho druhým koncom pevno oviazaný okolo pása.

V tom postrčil plátku na prostred vody a ztlapkal rukama. Kačky zplašily sa a letely vo zväz. Ale že ich bolo moc, uvládaly i lovca a unášaly preč. Boh zná, ako by mu bola bývala hodina, keby kačky neboly letely ponad jeho domok. Ale z domu vyčnieval komín, nuž milý lovec ešte zavčasu zachytil sa naň a spustil sa dolu komínom zrovna na kuchyňu. I veru milým kačkám hneď krky vykrútil, ošklbal si ich, vypytyval, upiekol; a pojedol všetky odrazu, lebo byly chutné.

„Ej, ale by som ja doma ešte i vyhladnul,“ pomyslel si, keď už bolo po všetkom. Radšej teda sýty ako hladný pustil sa svetom na výzkusy.

Ide si on horami-vrchami večer pri peknom mesiačku. Vidí tam jedného, čo

do mesiaca mieril. „Čože toľko mieriš do toho mesiaca?“ opytuje sa ho. „Čože by som mieril?“ odpovedá tento, „či vidíš v tom mesiaci tú skalú, tam má sova hniezdo. A šelma nechce hlavu vystrčiť, čo bych na ňu strelil.“ „Daj si s tým pokoj; nech tá sova aspoň svoje mladé vysedí; poď radšej so mnou voľačo sveta zkusíš.“ Prehovoril ho a šli dvaja spolu.

Idú, idú, vidia tam jedného, čo mal oči upreté na jednu lúku pod horou a tá lúka bola aspoň na desať míľ vzdialená. „Čo tak hľadiš, veď si oči vyočíš!“ opytujú sa ho. „Čože bych hľadel,“ odpovedá, „chcem mať pečienku. Tamto na tú lúku vychodia jelene popásať sa. Kade prvý z hory vykročí, vidím ho; na jeden skok som tam a uchytiť si pečienku.“ „Nestrež na daromnicu; poď s nami sveta zkusíš!“ Prehovorili ho; šiel i ten.

Idú, idú, stretnú jedného majerníka; samé reľaze byly navešané na ňom. „Kdeže ideš s tými reľazmi?“ opytujú sa ho. „Kdeže bych šiel, nemám tamto pri majeri žiadnej hory, nuž chcem si

aspoň jeden celý háj reťazmi opantať a
preniesť bližšie k majeru, aby mi pa-

holkom nebolo ďaleko chodiť po drevo.““
Pomohli mu ten háj preniesť a on uhostil

ich mliekom a maslom. Potom prehovorili i tohto, aby šiel s nimi.

Idú, idú, vidia starca na skale sedieť, ktorý mal jednu nosovú dierku prstom zapchatú a druhou nozdrou neprestajne fúkal. „Čo tak fúkaš?“ opytujú sa ho. „„Čože fúkam, veď vidíte tamto ten veterný mlyn na tom vršku?! Na ten fúkam, aby mlel. A ak by som otvoril ešte i druhú dierku na nose, nuž by ho roztrieskalo.““ „Nezabávaj sa ty s mlynčekmi; poď, kde dačo ešte i roztrieskaš.“ Pristal i ten a šiel s nimi.

Keď už boli všetci piati vovedne, vyhlásili sa za *svetských kunštárov* a pochodili všetky krajiny a čo všetko navystrájali, to by ani na senný voz nepobral. Naposledok zašli veľmi ďaleko do Tureckej krajiny a tam pred tým najväčším pánom svoje kúsky stvárali. Baša pozval ich na to k obedu. Pri obede zachcelo sa bašovej žene, čo len na jazyk pustiť tej tokajčiny, ktorú títo vychvaľovali, že to na nej tak vyrástli a od nej i zmúdreli ku všetkým kunštom sveta.

„Čo len trocha tej tokajčiny!“ povie divotvorný lovec, „tej moji ľudia donesú,

ešte kým posedíme a pobesedujeme si pri stole.“ „„Ej, to by som predsa rád vidieť. Tokajský vrch obehať! to nemožno!““ krútil hlavou baša a lovec len na to, že veru hneď môže byť. „„No, ak ešte k tomuto obedu vystanovíte sklenicu vína z Tokaja, dám vám zlata, koľko si unesiete; ak ale nie, pôjde vám všetkým o hrdlo!““ riekol baša a od toho už odstúpiť nemohli.

Iste že ten jeleniar urobil len skok a už bol kdesi hen v Tokaji pre tú sklenicu vína. Ale dákosi nazpät neprichodil a bašová už chcela od stola vstávať.

„Kukaj za ním, kde toľko mešká sa!“ volá lovec na toho mesačníka.

Tento pozre a vidí, že milý jeleniar zaspal až tam na Podhore v poli pod hruškou. Razom uchytil mesačník svoju kušu a odstrelil tomu spiacemu nad hlavou hrušku. Hruška padla mu na nos, prebudila ho a milý jeleniar prikvitol na jeden skok a položil sklenicu samotoku na stôl.

Baša i bašová napili sa tokajčiny a vari im trocha udrelo i z ruky do hlavy; lebo vypravili len komorníka s našimi chlapci,

aby im otvoril sklad, žeby teda nabrali si toho zlata, koľko ho unesú.

Ale tu komorník dlho neprichodil nazpät.

Baša poslal za ním vojaka, že kde toľko mašká.

„Hej, baša môj,“ príde vojak s chýrom, „veď je tam zle! Veď tí zamkli za tvojím komorníkom dvere, ako vstúpil do skladu, a potom ten reľaziar opantal reľazmi celý sklad a zaniesol so všetkým na loď. Tamtí už po mori plávajú!“

Skočil baša na nohy, skočili s ním vojaci jeho! Sadli na rýchlejšiu loď a doháňali našich kunštárov, len toľko, že ich nedohonili.

„Kdeže si, starký?“ rečie tomu fúkavému divotvorný lovec. „Nože teraz napokon preukáž sa už i ty, či si darmo kašu nedúchal!“

Starký sadnul si hore na loď a jednou nosovou dierkou fúknul na ich vlastnú loď, druhou nozdrou pustil vietor na loď bašovu. Hneď rozstúpily sa lode na desať míľ jedna od druhej.

Bašu mohlo tam puknúť od hnevu.

Títo ale šťastlivo dostali sa do svojej krajiny, so zlatom podelili sa na rovno a žijú až podnes, ak ešte vždy majú z čoho!

OBSAH.

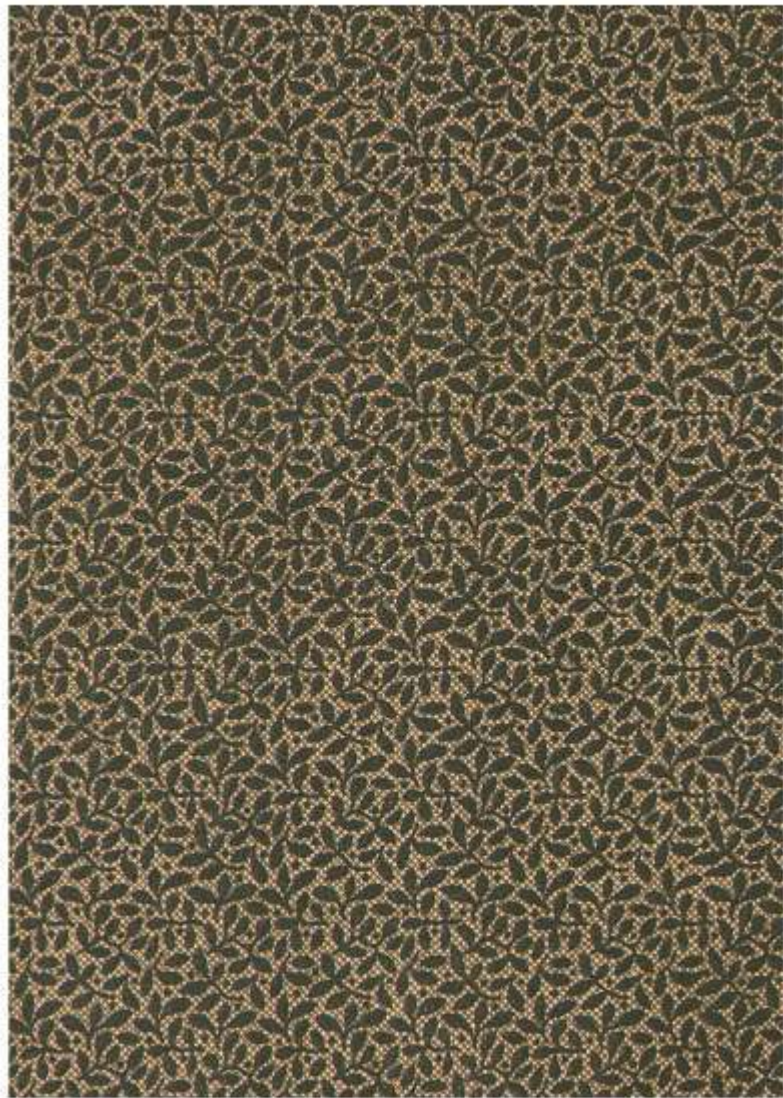
	Strana
Zlatovláska	3
Mlynček	17
Či jesto pravda na svete?	38
Janko Hraško	52
Stará dievka a čert	78
Cervenkrál a Žltovláska	85
Černovlasý princ	100
O krásnej Ibronke	114
O sirote	125
Dívotvorný lovec	131

SD 44328

SNK - Martin

17A0315698

